

Читайте, щоб не помилятися!

Ваш Консультант



ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС
86006



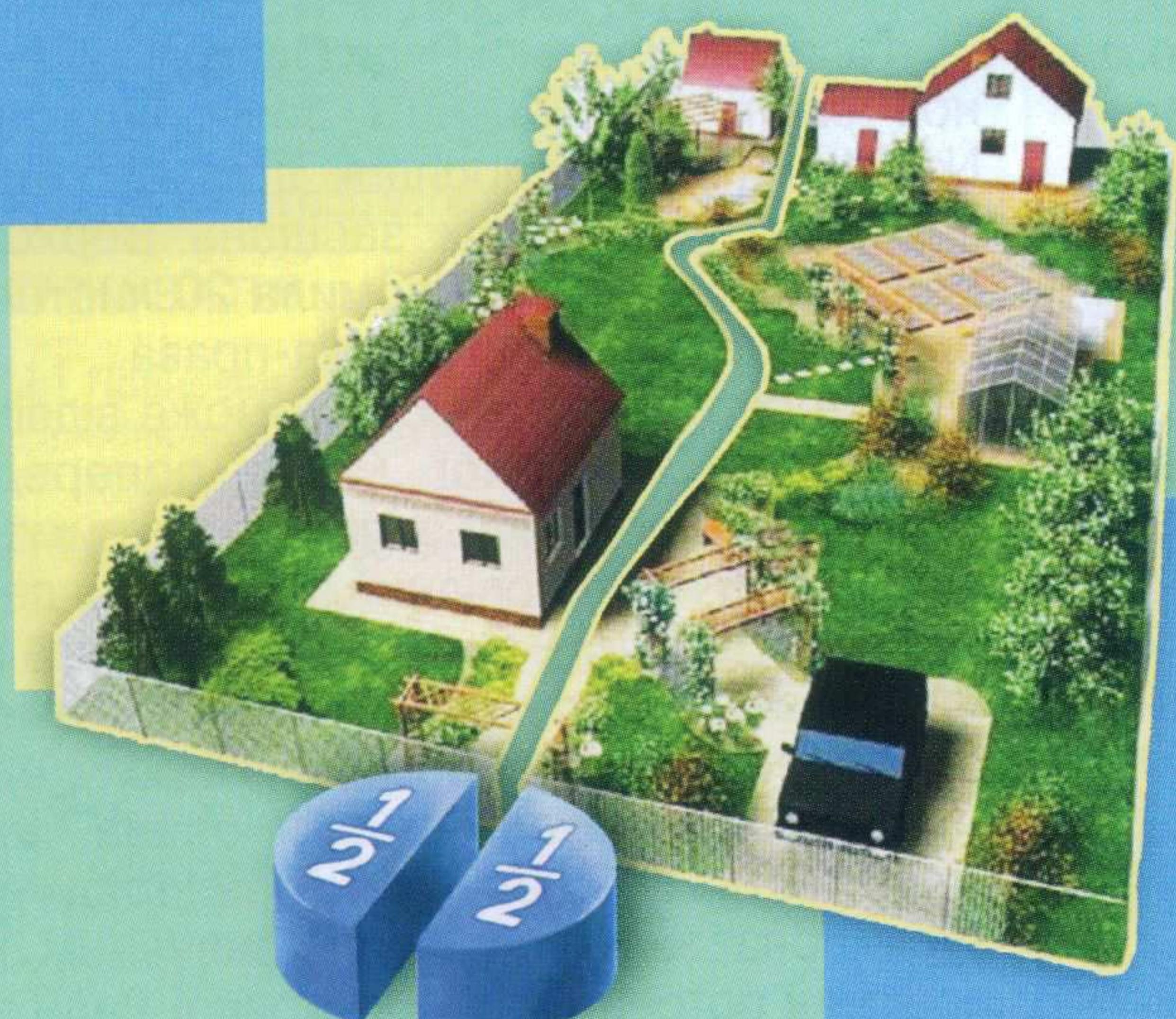
Земельні, господарські, адміністративні відносини

Журнал розповсюджується лише за передплатою
Передплатити можна в усіх відділеннях Укрпошти

№ 11 (011) листопад 2014 року

ЦЕНТРАЛЬНІ ОРГАНИ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ РОЗ'ЯСНЮЮТЬ

- як застосовувати норми постанови про встановлені державні стандарти у сфері ЖКО
- які строки позовної давності до трудових спорів
- який розмір мита за посвідчення спадкового договору
- як перераховувати благодійну допомогу на рахунки волонтерів



СПІЛЬНА ВЛАСНІСТЬ НА МАЙНО

- як оформити частку у праві власності на майно?
- чи можна окремо приватизувати земельну ділянку під частиною будинку?
- як визначити та виділити частку в спільному майні?

ХОЧЕШ ЗНАТИ БІЛЬШЕ — ЧИТАЙ:

- що нового з'явилося у законодавстві? стор. 14
- які нормативно-правові документи набули чинності у листопаді? стор. 10
- прийняття яких законодавчих змін очікувати? стор. 11

Як оформити землю під добудовою до багатоквартирного житлового будинку
Дізнайтесь на стор. 24

Як відобразити зміни меж земельної ділянки в Державному земельному кадастру
Ситуацію аналізуємо на стор. 26

НА ДЕСЯТЬ БЛІЦ-ЗАПИТАНЬ
відповідає юрист
Алла КАЛЬНІЧЕНКО

ЧОМУ ВІДМІНЕНО РІШЕННЯ МІСЦЕВОЇ ВЛАДИ?
Про це наприкінці журналу

ВІДПОВІДІ НА ЛИСТИ ЧИТАЧІВ

НОВИНИ ЛИСТОПАДА

Президент підписав закон про статус переселенців

Президент України підписав Закон «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб», який був ухвалений Верховною Радою 20 жовтня. Підпис під документом Глава держави поставив 19 листопада на зустрічі з громадянами, які змушені були покинути свої домівки через ситуацію на Донбасі. Набув чинності 22 листопада.

Петро Порошенко зазначив: «Європа не знала за останні десятиліття такої кількості переміщених осіб і таких проблем, з якими зараз зіткнулася Україна. Безумовно, ми маємо знайти і запропонувати шляхи вирішення проблем кожної конкретної людини для того, щоб полегшити пережити ці непрості часи». За словами Президента, прийнятий закон дозволить захистити людей від дискримінації і примусового повернення. Президент зазначив, що закон є важливим для 465 тисяч вимушених переселенців.

При цьому, за словами Глави держави, закон недосконалений і потребує доопрацювання. Він повідомив, що обговорив це питання з Прем'єр-міністром, і було домовлено, що, як тільки запрацює нова Верховна Рада, до закону будуть внесені зміни. «Я доручив, щоб Уряд доопрацював і розробив нормативні акти, які мають запрацювати після прийняття цього закону, для того, щоб можна було вирішити проблеми: доступ до освіти, працевлаштування, розміщення, соціальні виплати, вирішення питання медицини», — сказав Петро Порошенко.

Надання інформації з бази Державного земельного кадастру органам і підрозділам СБУ буде спрощено

Президент України своїм Указом № 880/2014 від 14 листопада 2014 року доручив спростити надання інформації з бази Державного земельного кадастру органам і підрозділам СБУ.

Цим Указом Глава держави ввів у дію рішення Ради національної безпеки і оборони України від 4 листопада 2014 року «Про невідкладні заходи із забезпечення державної безпеки». Рішення ухвалювалося з метою упередження ескалації напруженості у східних та південних регіонах.

Нацбанк змінив порядок регулювання діяльності банків

Національний банк постановою від 17 листопада ц. р. №723 вніс зміни до інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні, передбачивши, серед іншого, графік нарощування банками регулятивного капіталу в період до 11 липня 2024 року.

Згідно з постановою, мінімальний розмір регулятивного капіталу банку, що отримав банківську ліцензію після 11 липня 2014 року, повинен становити 500 млн гривень, тоді як в даний час від банків вимагається мінімальний розмір регулятивного капіталу банку на рівні 120 млн гривень.

При цьому, мінімальний розмір регулятивного капіталу банків, які отримали банківську ліцензію до 11 липня 2014 року, повинен становити: з 11 липня 2017 року — 150 млн гривень і в подальшому з 11 липня кожного наступного року його значення повинне підвищуватися на 50 млн гривень, досягнувши в підсумку 500 млн гривень з 11 липня 2024 року.

Відтепер громадяни можуть побувати на засіданні парламенту

«Голова Верховної Ради Олександр Турчинов своїм спеціальним розпорядженням №694 затвердив порядок доступу осіб до відкритих пленарних засідань Верховної Ради України», — повідомила 20 листопада прес-служба Інституту медіа-права.

Відтепер будь-яка особа зможе відвідати засідання Верховної Ради, попередньо подавши електронну заявку та отримавши перепустку на відповідний пленарний день.

«Зміни до регламенту ВР щодо права громадян відвідувати засідання парламенту були внесені ще у березні цього року, однак механізм реалізації цього права через відсутність спеціального розпорядження Турчинова залишався невизначеним і на практиці потрапити до Верховної Ради звичайним українцям було нереально», — зазначено в повідомленні прес-служби.

Відповідно до рішення Турчинова, вільний доступ до засідань має бути забезпечений вже з дня відкриття першої сесії Верховної Ради восьмого скликання.

ЖУРНАЛ ВИХОДИТЬ РАЗ НА МІСЯЦЬ

№ 11 2014

У НОМЕРІ

ЗАКОН І ПРАКТИКА

2 Алла КАЛЬНІЧЕНКО

**СПІЛЬНА ВЛАСНІСТЬ НА МАЙНО.
ОФОРМЛЕННЯ ТА РОЗПОРЯДЖЕННЯ
ЧАСТКОЮ У ПРАВІ ВЛАСНОСТІ**

8 Олексій ЯКИМЕНКО

**ВІДІЛ ЧАСТКИ ІЗ МАЙНА, ЩО Є
У СПІЛЬНІЙ ЧАСТКОВІЙ ВЛАСНОСТІ.
Деякі аспекти договору.**

ФІСКАЛЬНА СЛУЖБА УКРАЇНИ. РОЗ'ЯСНЕННЯ

9

Розмір державного мита за посвідчення спадкового договору

22 Чи може неприбуткова організація перерахувати благодійну допомогу на карткові рахунки волонтерів та які бухгалтерські документи для цього потрібні?

23 Останній податковий період ФОП — платників єдиного податку, які припиняють провадження підприємницької діяльності

23 Що змінилося в оподаткуванні благодійної допомоги?

НАБУЛИ ЧИННОСТІ У ЛИСТОПАДІ

10

Спрощено порядок відкриття бізнесу

Почалося тимчасове застосування важливих частин Угоди про асоціацію між Україною та ЄС

ЧОГО ОЧІКУВАТИ?

11

11 Повноваження органів місцевого самоврядування щодо надання адмінпослуг хочуть розширити

18 Дозвіл на перепланування житла можуть відмінити

18 Органи місцевого самоврядування присвоюватимуть поштові адреси об'єктам нерухомого майна

19 Мінрегіон підготував зміни про подальшу дегрегуляцію в будівництві

ЯКЩО ХОЧЕШ ЗНАТИ БІЛЬШЕ

11

11 Оприлюднено список люстрованих чиновників

14 Інформацію стосовно бізнес-партнерів можна отримати на офіційному веб-порталі Державної фіiscalної служби України

ДЕСЯТЬ БЛІЦ-ЗАПИТАНЬ ЮРИСТУ

12

Про відчуження паю, укладення договорів, спадкування земель, проекти сівозмін...

Читайте, щоб не помиллятися!

ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС

86006

МІН'ЮСТ ІНФОРМУЄ

14

**Щодо чинності та застосування
антикорупційного законодавства**

НОВЕ В ЗАКОНОДАВСТВІ

14

14 Час проходження військової служби в зоні АТО зараховуватиметься до стажу держслужби на пільгових умовах

15 Спрощено процедуру розірвання трудових договорів

21 Внесено зміни до Інструкції про порядок ведення трудових книжок працівників

ДЕРЖПІДПРИЄМНИЦТВО ІНФОРМУЄ

15

**Про розміщення державного прапора
України на території суб'єкта
господарської діяльності**

МІНРЕГІОН. РОЗ'ЯСНЕННЯ

16

**Щодо застосування норм постанови
«Про встановлення державних соціальних
стандартів у сфері житлово-комунального
обслуговування»**

- Щодо застосування норм користування послугами з водопостачання та водовідведення
- Щодо застосування норм користування послугами з вивезення побутових відходів та рідких нечистот
- Щодо застосування норм користування послугами з централізованого та індивідуального опалення (теплопостачання)

МІНСОЦПОЛІТИКИ. РОЗ'ЯСНЕННЯ

20

20 Про строки позовної давності, що застосовуються до трудових спорів

21 Чи можна передбачити в контракті випадки конфіденційності умов?

РАДАМ НА ЗАМІТКУ

24

**Як оформити землю під добудовою до
вбудованих приміщень?**

АНАЛІЗУЄМО СИТУАЦІЮ

26

**Межі існуючої земельної ділянки
змінилися. Як це відобразити
у Державному земельному кадастрі?**

ВІДПОВІДАЄМО НА ЛИСТИ

28

28 Як оформити користування землею орендарю будівлі, яка розміщена на земельній ділянці, що перебуває у постійному користуванні?

29 Необхідно прокласти нову тепломережу. Як оформити право користування землею?

31

**РІШЕННЯ МІСЦЕВОЇ ВЛАДИ
ОСКАРЖЕНІ. ЧОМУ?**

СПІЛЬНА ВЛАСНІСТЬ НА МАЙНО. ОФОРМЛЕННЯ ТА РОЗПОРЯДЖЕННЯ ЧАСТКОЮ У ПРАВІ ВЛАСНОСТІ

Алла КАЛЬНІЧЕНКО,
юрист

Статтею 355 Цивільного кодексу України встановлено, що майно, що є у власності двох або більше осіб (співвласників), належить їм на праві спільної власності (спільне майно). Майно може належати особам на праві спільної часткової або на праві спірної сумісної власності. Спільна власність вважається частковою, якщо договором або законом не встановлена спільна сумісна власність на майно.

Об'єктом права спільної власності можуть бути будь-які речі, які не вилучені з цивільного обігу — житлові будинки, квартири, земельні ділянки, засоби пересування, інше рухоме та нерухоме майно.

Право власності осіб розповсюджується на річ у цілому, а не на її окремі частини. Частки співвласників у майні реально не виділені в окрему річ, а є частинами цілої речі. В іншому випадку існувало б не спільна власність на одну річ, а власність декількох осіб на окремі речі.

Коли мова заходить про земельні ділянки, на яких розміщений житловий будинок, який належить декільком особам на праві спільної часткової або сумісної власності, з боку цих співвлас-

ників виникає бажання оформити свою частку окремо від інших і розпоряджатися нею незалежно від інших співвласників.

Для прикладу, в місті Н. будинок перебуває у спільній частковій власності 3-х громадян А., Б., В. При цьому кожен з них є власником 1/3 цього будинку. Земельна ділянка, на якій цей будинок розміщений, має площа 0,18 га. Громадянин Б. хоче приватизувати земельну ділянку для обслуговування своєї частини будинку. Він із відповідною заявою звертається до міської ради. Однак рада

відмовляє йому, мотивуючи тим, що всі співвласники мають одночасно подати аналогічні заяви про приватизацію. У такому випадку рада прийме рішення про безкоштовну передачу земельної ділянки площею 0,10 га у спільну часткову власність.

Як правило, це громадянина не влаштовує і він починає шукати шляхи, за якими намагатиметься приватизувати свою частку окремо від інших співвласників будинку. Та чи законно це і в яких випадках можливо йти таким шляхом?

Повернемося знову до законодавства.

Незважаючи на чітку визначеність часток у спільній частковій власності, її правовий режим враховує інтереси всіх співвласників. Зокрема, статтями 358, 361, 369 Цивільного кодексу встановлено, що:

«Стаття 358. Здійснення права спільної часткової власності

1. Право спільної часткової власності здійснюється співвласниками за їхньою згодою.
2. Співвласники можуть домовитися про порядок володіння та користування майном, що є їхньою спільною частковою власністю.
3. Кожен із співвласників має право на надання йому у володіння та користування тієї частини спільного майна в натурі, яка відповідає його частці у праві спільної часткової власності. У разі неможливості цього він має право вимагати від інших співвласників, які володіють і користуються спільним майном, відповідної матеріальної компенсації.
4. Якщо договір між співвласниками про порядок володіння та користування спільним майном відповідно до їхніх часток у праві спільної часткової власності посвідчений нотаріально, він є обов'язковим і для особи, яка придає згодом частку в праві спільної часткової власності на це майно.

Стаття 361. Право співвласника розпорядитися своєю часткою у праві спільної часткової власності

Співвласник має право самостійно розпорядитися своєю частиною у праві спільної часткової власності.

Стаття 369. Здійснення права спільної сумісної власності

1. *Співвласники майна, що є у спільній сумісній власності, володіють і користуються ним спільно, якщо інше не встановлено домовленістю між ними.*
2. *Розпорядження майном, що є у спільній сумісній власності, здійснюється за згодою всіх співвласників.*
У разі вчинення одним із співвласників правочину щодо розпорядження спільним майном вважається, що він вчинений за згодою всіх співвласників.
Згода співвласників на вчинення правочину щодо розпорядження спільним майном, який підлягає нотаріальному посвідченню та (або) державній реєстрації, має бути висловлена письмово і нотаріально посвідчена.
3. *Співвласники мають право уповноважити одного з них на вчинення правочинів щодо розпорядження спільним майном.*
4. *Правочин щодо розпорядження спільним майном, вчинений одним із співвласників, може бути визнаний судом недійсним за позовом іншого співвласника у разі відсутності у співвласника, який вчинив правочин, необхідних повноважень».*

Статтею 40 Земельного кодексу України встановлено, що громадянам України за рішенням органів виконавчої влади або органів місцевого самоврядування можуть передаватися безоплатно у власність або надаватися в оренду земельні ділянки для будівництва та обслуговування житлового будинку, господарських будівель і гаражного будівництва в межах норм, визначених цим Кодексом. Понад норму безоплатної передачі громадяни можуть набувати у власність земельні ділянки для зазначених потреб за цивільно-правовими угодами.

Відповідно до частини першої статті 121 Земельного кодексу громадяни України мають право на безоплатну передачу їм земельних ділянок із земель державної або комунальної власності для будівництва і обслуговування жит-

лового будинку, господарських будівель і споруд (присадибна ділянка) у селях — не більше 0,25 гектара, в селищах — не більше 0,15 гектара, в містах — не більше 0,10 гектара.

Отже, чинним Земельним кодексом врегульовано питання приватизації земельної ділянки для будівництва та обслуговування житлового будинку (цілого, а не його частини) громадянами України. Можливість визначення в натурі та приватизації земельної ділянки під частиною будинку чинним законодавством не передбачена. Тому у випадку виникнення спільної часткової власності на один житловий будинок виникає і спільна часткова власність на земельну ділянку, на якій він розміщений. При цьому, частка у власності на земельну ділянку, як правило, пропорційна частці у власності будинку. Однак, за згодою

співвласників будинку, частка у власності на земельну ділянку може бути іншою. Така згода оформляється договором про визначення частки у праві власності на земельну ділянку, який має бути нотаріально посвідчений.

Отже:

1. Володіння, користування та розпорядження майном, у тому числі і земельною ділянкою, здійснюється за взаємною згодою усіх співвласників, а за відсутності такої згоди — спір може бути вирішений судом. А тому рішення про приватизацію земельної ділянки приймається всіма співвласниками і звернення їх до органу місцевого самоврядування має бути особисте або через уповноважену особу.

2. При визначені порядку володіння, користування та розпорядження спільним майном, у тому числі і земельною ділянкою, усі співвласники мають рівне право голосу незалежно від розміру їх часток.

3. За взаємною згодою співвласники можуть виділити із спільної власності частину майна в натурі без виділення її в окрему одиницю (окрему земельну ділянку). Такий виділ не припиняє права спільної власності, оскільки відбувається в межах правового режиму спільної часткової власності і виділені частини не стають окремими (самостійними) об'єктами права власності.

4. Кожен співвласник має право на відплатне чи безвідплатне відчуження іншій особі своєї частки із дотриманням права переважної купівлі, зміст якого розкритий у ст. 362 ЦК України.

5. Цільове призначення земельної ділянки згідно із Земельним кодексом України — «для будівництва та обслуговування житлового будинку, господарських будівель і споруд». Законодавством не передбачено надання земельної ділянки для будівництва та обслуговування частини будинку або окремої квартири.

Таким чином, ще раз хочу наголосити на тому, що земельна ділянка, на якій розміщений житловий будинок, що перебуває у спільній власності, має належати його співласникам на тому ж праві, а саме на праві спільній власності.

Разом з тим, є випадки, коли один із співласників будинку або всі співласники можуть виділити належну їм частку будинку в натурі з виділенням її в окреме домоволодіння.

Так, статтею 364 Цивільного кодексу України передбачено, що:

Співласник має право на виділ у натурі частки із майна, що є у спільній частковій власності.

Якщо виділ у натурі частки із спільногом майна не допускається згідно із законом або є неможливим (частина друга статті 183 цього Кодексу), співласник, який бажає виділу, має право на одержання від інших співласників грошової або іншої матеріальної компенсації вартості його частки.

Компенсація співласникові може бути надана лише за його згодою.

Право на частку у праві спільній частковій власності у співласника, який отримав таку компенсацію, припиняється з дня її отримання.

У разі виділу співласником у натурі частки із спільногом

майна для співласника, який здійснив такий виділ, право спільній часткової власності на це майно припиняється. Така особа набуває право власності на виділене майно, і у випадку, встановленому законом, таке право підлягає державній реєстрації.

Договір про виділ у натурі частки з нерухомого спільногом майна укладається у письмовій формі і підлягає нотаріальному посвідченню.

Таке виділення частки з нерухомого спільногом майна (житлового будинку) в окрему одиницю — окремий житловий будинок можливе лише за умови, якщо представник БТІ проведе обстеження частини будинку і надасть письмовий висновок щодо можливості такого виділення. За можливості поділу будинку в натурі з виділенням кожної частини в окреме домоволодіння (приєднення окремої адреси та реєстрація в БТІ як окремого домоволодіння) можливий і поділ земельної ділянки з виділенням відповідної її частини в окрему земельну ділянку. Цьому має передувати укладення договору конкретного користування земельною ділянкою (якщо земельна ділянка ще не приватизована), а у випадку, коли земельна ділянка вже приватизована — договір поділу земельної ділянки, яка належить громадянам на праві спільній власності або договір про виділ у натурі частки з нерухомого спільногом майна.

Зазначені договори є підставою для звернення до землевпорядної організації та розробки нею технічної документації щодо поділу земель-

ної ділянки відповідно до статті 56 Закону України «Про землеустрій» на декілька, реєстрації новоутворених земельних ділянок у Державному земельному кадастру та отриманні в Державній реєстраційній службі свідоцтв про право власності на ці ділянки.

Якщо земельна ділянка була у спільному користуванні, тобто ще не приватизована, перед зверненням до землевпорядної організації необхідно отримати відповідний дозвіл місцевої ради. У цьому випадку приватизація здійснюється окремо кожної земельної ділянки кожного окремого домоволодіння. Тобто, кожен із колишніх співласників будинку стане індивідуальним власником окремого будинку, які мають спільну стіну та окрему адресу, а, отже, в нашому прикладі кожен із співласників зможе приватизувати по 0,10 га для будівництва та обслуговування свого будинку.

Від редакції

Пропонуємо вашій увазі Методичні рекомендації щодо застосування нотаріусами деяких положень цивільного та земельного законодавства при посвідченні правочинів, предметом яких є нерухоме майно, розроблені та прийняті Міністерством юстиції України. Незважаючи на те, що документ датується 2010 роком та містить посилання на видачу державного акта на право власності на земельну ділянку, який з 2013 року вже не вдається, інші його положення є актуальними і досі.

Також пропонуємо зразок договору поділу земельної ділянки, що перебуває у спільній частковій власності.

Міністерство юстиції України
ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні Консультативно-методичної Ради з питань нотаріату при
Департаменті нотаріату, фінансового моніторингу юридичних послуг
та реєстрації адвокатських об'єднань 26 листопада 2010 року

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

щодо застосування нотаріусами деяких положень цивільного та земельного законодавства при посвідченні правочинів, предметом яких є нерухоме майно

1. Особливості посвідчення договорів відчуження частин земельної ділянки, часток у праві власності на земельну ділянку.

Статтею 131 Земельного кодексу України (далі — ЗК України) встановлено, що громадяни та юридичні особи мають право набувати у власність земельні ділянки на підставі міни, дарування, успадкування та інших цивільно-правових угод. Укладення таких угод здійснюється відповідно до Цивільного кодексу України (далі — ЦК України) з урахуванням вимог ЗК України.

Частиною першою статті 79 ЗК України об'єктом права власності визначено земельну ділянку, яка є частиною земної поверхні з установленими межами, певним місцем розташування, з визначеними щодо неї правами.

Згідно з частиною першою ст.86 ЗК України земельна ділянка може перебувати у спільній власності з визначенням частки кожного з учасників спільної власності (спільна часткова власність) або без визначення часток учасників спільної власності (спільна сумісна власність).

Право спільної власності на землю посвідчується державним актом на право власності на землю (частина четверта вказаної норми).

Статтею 87 ЗК України встановлено вичерпний перелік підстав виникнення права спільної часткової власності на земельну ділянку. Зокрема, право спільної часткової власності на земельну ділянку виникає:

- при добровільному об'єднанні власниками належних їм земельних ділянок;
- при придбанні у власність земельної ділянки двома чи більше особами за цивільно-правовими угодами;
- при прийнятті спадщини на земельну ділянку двома або більше особами;
- за рішенням суду.

Інших підстав виникнення права спільної часткової власності на земельну ділянку чинним законодавством не передбачено.

У той же час, частиною шостою статті 88 ЗК України передбачено, що при продажу учасником належної йому частки у спільній частковій власності на земельну ділянку інші учасники мають переважне право купівлі частки відповідно до закону.

При цьому, земельна ділянка залишається цілісним і самостійним об'єктом права спільної часткової власності або об'єктом особистої власності.

Таким чином, нотаріусу слід розрізняти договори відчуження земельної ділянки та договори відчуження частки у праві спільної власності на земельну ділянку.

Статтею 120 ЗК України передбачено, що у разі набуття права власності на житловий будинок, будівлю або споруду, що перебувають у власності, користуванні іншої особи, припиняється право власності, право користування земельною ділянкою, на якій розташовані ці об'єкти. До особи, яка набула право власності на житловий будинок, будівлю або споруду, розміщені на земельній ділянці, що перебуває у власності іншої особи, переходить право власності на земельну ділянку або її частину, якщо така частина може бути виділена у самостійний об'єкт права, на якій вони розміщені, без зміни її цільового призначення.

Якщо житловий будинок, будівля або споруда розміщені на земельній ділянці, що перебуває у користуванні, то в разі набуття права власності на ці об'єкти до набувача переходить право користування земельною ділянкою, на якій вони розміщені, на тих самих умовах і в тому ж обсязі, що були у попереднього землекористувача.

Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо документів, що посвідчують право на земельну ділянку, а також порядку поділу та об'єднання земельних ділянок» від 5 березня 2009 року №1066-VI внесено зміни, зокрема, до ст.126 ЗК України та встановлено, що відчуження частини земельної ділянки з виділенням її в окрему земельну ділянку може бути здійснено лише після отримання її власником державного акта, що посвідчує право власності на сформовану нову земельну ділянку.

Отже, частина земельної ділянки може бути предметом відчуження лише після її виділення в натурі (поділ земельної ділянки) та реєстрації як окремого об'єкта права власності у встановленому чинним законодавством порядку.

У разі набуття права власності на житловий будинок, будівлю або споруду кількома особами право на земельну ділянку визначається пропорційно до часток осіб у праві власності житлового будинку, будівлі або споруди.

Отже, у разі відчуження частки у спільній частковій власності житлового будинку до набувача переходить право власності на відповідну частку у праві спільної часткової власності на земельну ділянку.

Оскільки предметом відчуження є частка у праві спільної власності і за наслідками такого

відчуження не створюється окремий об'єкт права власності, а земельна ділянка перебуватиме у спільній частковій власності, отримувати державний акт на відчужувану частку підстав не вбачається.

При посвідченні договорів відчуження частки у праві спільної власності на земельну ділянку нотаріус повинен роз'яснити набувачеві, що володіння, користування та розпорядження земельною ділянкою, що перебуває у спільній частковій власності, здійснюються за згодою всіх співвласників згідно з договором, а у разі недосягнення згоди — у судовому порядку, також те, що після посвідчення договору, на виконання вимог частин першої та другої ст.88 ЗК України, співвласниками

має бути укладений договір про спільну часткову власність на земельну ділянку.

Договір про спільну часткову власність на земельну ділянку укладається у письмовій формі і посвідчується нотаріально.

Крім того, за бажанням співвласників, може бути посвідчено договір конкретного користування земельною ділянкою. Для посвідчення зазначеного договору нотаріусу, крім загальнообов'язкових документів, подається кадастровий план, у якому визначено необхідні відомості щодо використання земельної ділянки співвласниками, а також визначено межі, при цьому земельна ділянка залишається у спільній частковій власності. Зазначений кадастровий план є невід'ємною частиною договору.

ДОГОВІР поділу земельної ділянки, що перебуває у спільній частковій власності

Зразок

М. _____

« ____ » 20 __ р.

Співвласники земельної ділянки, _____
(ідентифікаційний номер _____
(номер) _____), що проживає за адресою _____,
та _____
(Сторона 1)
(ідентифікаційний номер _____
(номер) _____), що проживає за адресою _____,
(надалі в тексті — «Співвласники»), попередньо ознайомлені з вимогами чинного законодавства щодо недійсності правочинів і розуміючи значення своїх дій, уклали цей Договір про наступне:

1. Співвласники домовилися про поділ земельної ділянки у натурі кожному з них відповідно до їх часток у спільному майні.

Співвласникам належать частки у їх спільній власності — земельної ділянки, а саме:

— 1/4 (одна четверта) частина від площині 0,0776 га земельної ділянки

(Стороні 1)
**(кадастровий № _____
(номер) _____), розташованої _____
(адреса) _____, на підставі державного акта на право приватної
для _____
(цільове призначення)
власності на землю _____
(серія, номер) _____
(орган, що видав) _____
(дата видачі) _____, згідно з рішенням _____
(орган, що прийняв рішення, дата та номер рішення)
зареєстрованого _____
(орган, що зареєстрував акт)
власності на землю за _____
(номер реєстрації) _____**
— 3/4 (три четвертих) частини від площині 0,0776 га земельної ділянки

(Стороні 2)
**(кадастровий № _____
(номер) _____), розташованої _____
(адреса) _____, на підставі державного акта на право власності на
для _____
(цільове призначення)
земельну ділянку _____, виданого _____
(серія, номер) _____
(орган, що видав) _____
(дата видачі) _____, згідно з свідоцтвом про право на спадщину за
заповітом від _____
(дата) _____
(номер) _____, зареєстрованого _____
(орган, що зареєстрував акт)
в Книзі записів реєстрації державних актів на право власності на землю за _____
(номер реєстрації)**

2. Вказана земельна ділянка нікому іншому не продана, не подарована, не заставлена, не відчужена ніяким іншим способом, в спорі або під забороною (арештом) не перебуває, прав заборони операції виділу в натурі частки спільногомайна у третіх осіб, в межах або за межами України немає.

3. Згідно з Витягом з технічної документації № _____ про нормативну грошову оцінку земельної ділянки, виданої Головним управлінням земельних ресурсів Київської міської державної адміністрації _____, нормативна грошова оцінка земельної ділянки становить _____ (сума цифрами та прописом)
(дата, номер)

4. Під забороною (арештом) відчуження згідно з витягом з Єдиного реєстру заборон відчуження об'єктів нерухомого майна від _____ земельна ділянка не перебуває, та згідно витягу з Державного реєстру обтяжень рухомого майна про податкові застави від _____ податкова застава відсутня (дата)
та згідно довідки № _____ станом на _____, виданої Головним управлінням земельних ресурсів Київської міської державної адміністрації _____ (дата, номер)
на вищевказану земельну ділянку, обмеження (обтяження) не зареєстровані.

5. За цим договором вказана спільна власність на земельну ділянку припиняється.

6. Ми, Співвласники, заявляємо, що згодні з визначеною межею, яка зазначена на плані конкретного користування земельною ділянкою, що є невід'ємною частиною цього договору.

7. Співвласники цього Договору дійшли згоди, що поділ часток зі спільногомайна здійснюється без доплат або компенсацій.

8. Право власності за цим Договором на відповідне поділене зі спільної власності майно виникає у кожного Співвласника з моменту державної реєстрації.

9. Витрати, пов'язані з оформленням цього Договору, Співвласники здійснюють в рівних частках.

10. Співвласникам роз'яснено зміст ст. ст. 358, 367 Цивільного кодексу України, а також їх права та обов'язки по цьому Договору.

Зміст ст. ст. 120, 125 — 126, 202 ЗК України та ст. ст. 229 — 235, 377 ЦК України сторонам роз'яснено.

11. Цей Договір складено та посвідчено у 3-х примірниках, що мають однакову юридичну силу, з яких один залишається у справах Першої київської державної нотаріальної контори, а інші видаються кожному Співвласнику.

ПІДПИСИ: 1. _____
2. _____
Місто Київ, _____
(дата прописом)

Цей договір посвідчено мною, _____, (П. І. Б.)

державним нотаріусом Першої київської державної нотаріальної контори.

Договір підписано сторонами у моїй присутності.

Особу сторін встановлено, їх дієздатність, а також належність _____

(сторона 1)

1/4 частини та _____ 3/4 частини частини земельної ділянки перевірено.
(сторона 2)

Цей договір підлягає державній реєстрації в уповноваженому органі.

Зареєстровано у реєстрі за № _____. Стягнуто державного мита _____ (сума)
(номер)
внесено _____
(реквізити рахунку)

Олексій ЯКИМЕНКО,
приватний нотаріус

ВІДІЛ ЧАСТКИ ІЗ МАЙНА, ЩО Є У СПІЛЬНІЙ ЧАСТКОВІЙ ВЛАСНОСТІ. Деякі аспекти договору.

Кожен учасник права спільної часткової власності має суб'єктивне цивільне право на виділ своєї частки із загального складу майна, що є у спільній частковій власності. Юридичний аспект виділу полягає в тому, що особа отримує у натурі певне майно, яке відповідає її праву у частці, а у разі неможливості такого виділу у натурі власнику (річ є неподільною), за його згодою присуджується грошова компенсація. Розмір грошової компенсації визначається за згодою сторін, а за відсутності такої згоди — судом по дійсній вартості будинку на час розгляду справи. При цьому право спільної власності щодо суб'єкта, який виділив свою частку у натурі, припиняється.

Якщо з учасників спільної часткової власності після здійснення виділу залишається лише один суб'єкт, то право спільної часткової власності припиняється взагалі. Проте, якщо після виділу частки суб'єктів-співвласників залишилося хоча б двоє, право спільної часткової власності продовжує існувати — з перерозподіленими частками. З цих міркувань не зовсім коректним є посилання норми абзацу п'ятого пункту 59 Інструкції про порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України на те, що укладення договору про виділення частки у натурі (поділ) припиняє спільну часткову власність.

Договір про виділ частки припиняє право спільної часткової власності тільки для того учасника, який реалізував право на виділ. Саме в цьому і полягає основна відмінність між договором про виділ частки у спільному майні від поділу майна. Воля суб'єкта спрямована на припинення права спільної часткової власності щодо конкретного майна даної особи, яка заявила про бажання виділу, на відміну від поділу, де воля контрагентів спрямована на те, щоб припинити право спільної часткової власності повністю щодо них усіх. По-друге, відмінність договору про виділ від договору поділу майна, що є у спільній частковій власності, саме тим і відрізняється, що тільки в угоді про поділ воля контрагентів спрямована на те, щоб припинити право спільної часткової власності повністю і щодо них усіх.

На практиці відносини за участю двох співвласників, один з яких бажає отримати свою частку у натурі, в багатьох випадках оформляються укладенням договору про виділ частки із спільногомайна, а не про поділ майна, що є у спільній частковій власності.

Договір поділу має свою основною природою чітко визначити те майно, яке стане особистою власністю кожного з колишніх співвлас-

ників. Укладення договору поділу, а не виділу, є доцільним і в тих випадках, коли учасник, що виділяється, не отримує в натурі майна взагалі, а замість цього одержує грошову або іншу матеріальну компенсацію.

Таким чином, саме договір поділу є найбільш оптимальною конструкцією припинення права спільної часткової власності щодо двох учасників на основі їхньої згоди. Адже він виступає правовстановлючим документом, що посвідчує факт закріплення конкретного майна на праві власності за кожним з колишніх співвласників, а не тільки за одним з них, як це відбувається при виділі частки.

Виділ частки із спільногомайна може бути заборонений законом або бути неможливим в силу самої природи спільної речі, яка є неподільною (ч. 2 ст. 183 ЦК). Верховний Суд України в абзаці першому пункту 6 постанови Пленуму «Про практику застосування судами законодавства, що регулює право власності громадян на житловий будинок» від 4 жовтня 1991 р. № 7 значає, що судам при вирішенні справ про виділ у натурі часток житлового будинку, що є спільною частковою власністю, слід мати на увазі, що це можливо, якщо кожній із сторін може бути виділено відокремлену час-

тину будинку з самостійним виходом (квартиру). Виділ також може мати місце за наявності технічної можливості переобладнати приміщення в ізольовані квартири.

Відповідно до абзацу четвертого пункту 59 Інструкції про порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України одночасно з посвідченням договору про виділення у натурі (поділ) житлового будинку, будівлі, садиби або споруди нотаріусом посвідчується договір про виділення у натурі (поділ) на місцевості земельної ділянки. Для посвідчення останнього співвласники подають нотаріально посвідчений договір про право спільної часткової власності на земельну ділянку. Звичайно, це можливо лише тоді, якщо земельна ділянка перебуває у спільній частковій власності тих же співвласників, між якими укладається договір виділу.

Також потрібно враховувати, що для визначення технічної можливості виділу частки майна у натурі нотаріусу, крім правовстановлюючих документів, які вимагаються для посвідчення договорів відчуження нерухомості, подається також висновок щодо технічної можливості виділення частки у натурі (абзац третій пункту 59 Інструкції). Законодавство не містить чітких вимог ні щодо суб'єктів, уповноважених надавати такі висновки, ні щодо їхнього змісту. На практиці висновки найчастіше надаються комунальними підприємствами БТІ, рідше — судово-експертними установами. Головним змістом висновків є надання відповіді на

запитання про можливість незалежного функціонування певного майна, що є предметом договору виділу частки.

Аналіз практики договорів виділу та поділу засвідчує недінакові підходи щодо критеріїв «самостійності» об'єктів виділу (поділу), якими виступають житлові будинки та нежитлові будівлі. Договори про виділ частки із спільногого часткового майна (поділ), яким є житловий будинок, посвідчуються за умови технічної можливості облаштування окремого газо-, водо- та теплопостачання, в той час як договори про виділ частки з майна (поділ), яким є нежитлова будівля, посвідчуються і переважно визнаються дійсними без вирішення цього питання в договорі.

Відповідно до ч. 3 ст. 364 встановлюється обов'язковість укладення договору про виділ у натурі частки з нерухомого майна у письмовій формі з нотаріальним посвідченням. Нотаріально посвідчений договір виділу є правовстановлюючим документом на нерухоме майно. Право власності на нерухоме майно, набуте за таким договором, підлягає реєстрації в органах, що здійснюють державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно і виникає з моменту державної реєстрації (ч. 1 ст. 182, абзац третій ч. 2 ст. 331 ЦК, ч. 6 ст. 3, ст. 4 Закону «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяження»).

Водночас сам договір про виділ у натурі частки нерухомого майна державної реєстрації не вимагає.

м. Полтава

РОЗМІР ДЕРЖАВНОГО МИТА ЗА ПОСВІДЧЕННЯ СПАДКОВОГО ДОГОВОРУ

Відповідно до статті 1302 Цивільного Кодексу України від 16 січня 2003 року № 435-IV (далі — ЦКУ) за спадковим договором одна сторона (набувач) зобов'язується виконувати розпорядження другої сторони (відчужувача) і в разі його смерті набуває право власності на майно відчужувача.

Згідно із ст. 1304 ЦКУ спадковий договір укладається у письмовій формі і підлягає нотаріальному посвідченню. Відповідно до Декрету Кабінету Міністрів України від 21 січня 1993 р. № 7-93 «Про державне мито» із змінами та доповненнями за нотаріальне посвідчення державним нотаріусом договорів відчуження житлових будинків, квартир, кімнат, дач, садових будинків, гаражів, інших об'єктів нерухомого майна, що перебувають у власності громадянина, який здійснює таке відчуження, а також за посвідчення інших договорів, що підлягають оцінці, справляється державне мито за відповідною ставкою, визначеною у п. 3 ст. 3 цього Декрету.

Тобто, розмір державного мита при нотаріальному посвідченні спадкового договору становить 1 відсоток від суми договору, але не менше одного неоподатковуваного мінімуму доходів громадян, що діє на день сплати.

СПРОЩЕНО ПОРЯДОК ВІДКРИТТЯ БІЗНЕСУ

6 листопада набрав чинності Закон України від 15 квітня 2014 року № 1206-VII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення порядку відкриття бізнесу», яким, зокрема:

- 1) скасовано реєстраційний збір за проведення державної реєстрації юридичної особи та державної реєстрації фізичної особи — підприємця;
- 2) встановлено, що реєстраційний збір справляється лише за проведення державної реєстрації змін, що вносяться до установчих документів юридичної особи (три неоподатковувані мінімуми доходів громадян), та за проведення державної реєстрації змін імені або місця проживання фізичної особи-підприємця (один неоподатковуваний мінімум доходів громадян);
- 3) визначено, що реєстраційний збір за проведення державної реєстрації змін, що вносяться до установчих документів благодійних організацій, не справляється;
- 4) розширено перелік документів, що підтверджують внесення реєстраційного збору, шляхом включення до нього копії квитанції з платіжного терміналу;
- 5) скасовано обов'язковість використання юридичними особами приватного права печаток;
- 6) включено до переліку відомостей з Єдиного державного реєстру юридичних

осіб та фізичних осіб-підприємців, доступних на веб-сайтах Державної реєстраційної служби України (<http://www.drsu.gov.ua>) та державного підприємства «Інформаційно-ресурсний центр» (<http://irc.gov.ua/> ua/Poshuk-v-YeDR.html), дату відкриття виконавчого провадження щодо юридичних особ та фізичної особи-підприємця (для незавершених виконавчих проваджень) та місце проживання фізичної особи — підприємця;

7) розширено перелік критеріїв пошуку відомостей з Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб — підприємців, доступних на вищезазначених веб-сайтах, шляхом включення до нього скороченого найменування юридичної особи.

ПОЧАЛОЛСЯ ТИМЧАСОВЕ ЗАСТОСУВАННЯ ВАЖЛИВИХ ЧАСТИН УГОДИ ПРО АСОЦІАЦІЮ МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ЄС

З 1 листопада набула чинності частина Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. Тимчасове застосування Угоди охоплюватиме такі важливі сфери, як верховенство права, боротьба зі злочинністю та корупцією, а також посилене секторальне співробітництво, повідомляє прес-служба президента.

«Ми вітаємо початок тимчасового застосування важливих частин Угоди про асоціацію між Україною та ЄС із 1 листопада 2014 року. Це відповідає прагненням українського народу, який засвідчив свою підтримку тіснішим відносинам із Євросоюзом, у тому числі зовсім нещодавно під час парламентських ви-

борів 26 жовтня», — йдеться у спільній заяві президентів України, Європейської Ради та Єврокомісії.

Зазначено, що інавгураційне засідання Ради асоціації, яке визначить пріоритети і започаткує процес моніторингу імплементації Угоди, відбудеться до кінця року.

«Ми також вітаємо продовження терміну дії автономних торговельних преференцій ЄС для України до кінця 2015 року та підтверджуємо важливість належної підготовки до тимчасового застосування торговельних положень Угоди з 1 січня 2016 року», — наголошено в заявлі.

Сторони також сподіваються на швидке завершення процесу ратифікації Угоди про асоціацію всіма державами-членами ЄС, відповідно до національних процедур.

Крім того, Євросоюз зобов'язується підтримувати Україну на її шляху до сучасної європейської демократії. У Брюсселі також підкреслили, що асоціація не є кінцевою метою співробітництва між Україною та ЄС.

Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України за участі експертів Реанімаційного пакету реформ та Німецького агентства міжнародного співробітництва (GIZ) розробило законопроект «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо розширення повноважень органів місцевого самоврядування та оптимізації надання адміністративних послуг», який буде внесено на розгляд Верховної Ради нового скликання разом з іншими законопроектами з децентралізації.

Надання адміністративних послуг для громадян та бізнесу має стати однією з ключових функцій місцевого самоврядування. Водночас сьогоднішня ситуація в Україні, коли органи місцевого самоврядування здебільшого працюють лише на прийняття та видачу документів, а органи влади залишають повноваження щодо прийняття кінцевих рішень за собою, призводить до ускладнення

ПОВНОВАЖЕННЯ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЩОДО НАДАННЯ АДМІНПОСЛУГ ХОЧУТЬ РОЗШИРИТИ

процесу надання послуг, до затягування та непрозорості процедур. Така ситуація, зокрема, склалася з реєстрацією місця проживання та оформлення паспортних документів, за які сьогодні відповідає Державна міграційна служба.

Про це йшлося під час наради під головуванням Віце-прем'єр-міністра України — Міністра регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства Володимира Грайсмана з обговорення названого вище законопроекту, який покликаний значно розширити повноваження місцевого самоврядування щодо надання адмінпослуг.

«Кошти від надання адміністративних послуг підуть у місцеві бюджети, тож місцеве самоврядування отримає не лише повноваження, а й ресурси на їх виконання. Разом з

тим забезпечення якості надання послуг вимагатиме від місцевих громад створення відповідних умов — сучасних технічно обладнаних центрів зі штатом фахівців. Функція надання адміністративних послуг має бути з часом доведена до автоматизму і стати природною функцією органів місцевого самоврядування», — підкреслив Володимир Грайсман.

Довідково

До переліку базових послуг, які надаються муніципалітетами країн — членів ЄС, входять, зокрема, реєстрація автотранспорту та видача посвідчень водія, реєстрація актів цивільного стану, оформлення паспортів, місця проживання тощо. Держава, як правило, залишає за собою функцію контролю за якістю надання таких послуг.

ЯКЩО ХОЧЕШ ЗНАТИ БІЛЬШЕ

ОПРИЛЮДНЕНО СПИСОК ЛЮСТРОВАНИХ ЧИНОВНИКІВ

Міністерство юстиції створило та запустило у відкритий доступ на своєму сайті реєстр люстрованих чиновників.

«Кожен бажаючий може зайти на сайт Мін'юсту і побачити прізвища тих осіб, які були звільнені з державної служби через те, що вони не відповідають вимогам Закону «Про очищення влади», — зазначив

Міністр юстиції Павло Петренко.

З оприлюдненим списком можна ознайомитися у Єдиному державному реєстрі осіб, щодо яких застосовано положення Закону України «Про очи-

щення влади», за адресою: lustration.minjust.gov.ua

Наразі у списку перебуває 179 колишніх чиновників різного рівня.

На кожне прізвище можна кланцнути і дізнатися колишнє місце роботи, причину люстрації та термін усунення від служби.

На сайті також передбачена можливість пошуку.

Як відомо, закон про люстрацію вступив у дію 16 жовтня.

ПРО ВІДЧУЖЕННЯ ПАЮ, УКЛАДЕННЯ ДОГОВОРІВ, СПАДКУВАННЯ ЗЕМЕЛЬ, ПРОЕКТИ СІВОЗМІН...

З останньої пошти і дзвінків до редакції ми сформували десять бліц-запитань і попросили відповісти на них юриста Аллу КАЛЬНІЧЕНКО.

1 Як іноземцю відчу жити успадкований пай, якщо діє мораторій на відчуження?

— У випадку успадкування іноземцем або особою без громадянства земельної ділянки сільськогосподарського призначення, у тому числі і «підмораторної», діє частина четверта статті 81 Земельного кодексу України (ЗКУ), яка зобов'язує його відчу жити успадковану ділянку протягом року. Невідчуження в річний термін є підставою для припинення права власності на таку ділянку (ст. 140 ЗКУ). Отже, мораторій по відношенню до успадкованої іноземцем сільгоспземлі не діє.

2 Як іноземцю набути у власність земельну ділянку під придбанім житловим будинком, який розміщений на неприватизованій земельній ділянці?

— Безплатна приватизація землі в Україні передбачена тільки для громадян України. Іноземець може набути у власність земельну ділянку, викупивши її у власника, у даному випадку у місцевої ради. Крім того, таку ділянку він може орендувати на термін до 50 років.

3 Чи потрібно фермерському господарству, яке використовує землі, надані у власність або користування членам цього господарства, укладати договір оренди земельної ділянки?

— Не потрібно. Згідно зі статтею 31 Земельного кодексу землі фермерського господарства можуть складатися із земельної ділянки що перебуває у власності або користуванні фермерського господарства, як юридичної особи, та земельних ділянок, що належать громадянам — членам цього господарства.

4 Чи може фермерське господарство або сільгосппідприємство передати в суборенду орендовану у громадян земельну пайову ділянку?

— Законом України «Про оренду землі» (ст. 8) передбачена можливість передачі орендованої земельної ділянки або її частини в суборенду за згодою власника землі (орендодавця). Ця згода може бути передбачена у самому договорі або, за відсутності у договорі, — викладена письмово. Однак, при передачі в суборенду земельної ділянки необхідно пам'ятати, що:

- треба укласти договір суборенди;
- право суборенди має бути зареєстроване в реєстрі прав;
- умови договору суборенди земельної ділянки повинні обмежуватися умовами договору оренди і не суперечити йому;
- строк суборенди не може перевищувати строку, визначеного договором оренди землі, а у разі припинення договору оренди чинність договору суборенди земельної ділянки припиняється.

5 Законодавством передбачено обов'язкове розроблення проекту сівозмін. А чи може сільгосппідприємство самостійно розробляти проекти сівозмін?

— Зазначений проект згідно із Законом України «Про землеустрої» відноситься до проектів землеустрою. Якщо сільськогосподарське підприємство виконує роботи із землеустрою і в його штаті є два інженери-землевпорядники, які працюють на умовах трудового договору та є відповідальними за якість робіт із землеустрою, таке підприємство може самостійно розробляти проекти сівозмін за наявності відповідного технічного і технологічного забезпечення.

6 Чи можна укласти один договір оренди на дві земельні ділянки?

— Можна, оскільки частиною шостою статті 15 Закону України «Про оренду землі» прямо передбачено, що договір оренди може передбачати надання в оренду декількох земельних ділянок, які знаходяться у власності одного орендодавця (а щодо земель державної та комунальної власності — земельних ділянок, які перебувають у розпорядженні одного органу виконавчої влади чи органу місцевого самоврядування).

7 Чи обов'язково сільгоспідприємству необхідно розробляти проект землеустрою щодо сівозмін?

— До 2015 року не завжди обов'язково. Пунктом 18 Переїдних положень Земельного кодексу України встановлено, що на період до 1 січня 2015 року вимоги частини четвертої статті 22 цього Кодексу (щодо обов'язковості розробки проектів землеустрою щодо екологіко-економічного обґрунтування сівозміни та впорядкування угідь) поширюються лише на тих власників та користувачів, які використовують земельні ділянки сільськогосподарського призначення для ведення товарного сільськогосподарського виробництва загальною площею більш як 100 гектарів. З 2015 року ця норма стає обов'язковою для всіх.

8 Чи може сільгоспідприємство орендувати у фізичних осіб земельні ділянки, цільове призначення яких «для ведення особистого селянського господарства»?

— Ні, не може. Ведення ОСГ має на меті виробництво сільськогосподарської продукції для задоволення потреб громадянина та осіб, які перебувають з ним у сімейних чи родинних відносинах без створення юридичної особи. Такий громадянин не є підприємцем і не веде підприємницьку діяльність. Сільгоспідприємство вирощує товарну сільськогосподарську продукцію з метою її реалізації та отримання з цього прибутку. За класифікацією видів цільово-

го призначення це різні види цільового призначення. Земельні ділянки сільськогосподарського призначення використовуються їх власниками або користувачами виключно в межах вимог щодо користування землями певного виду використання, встановлених статтями 31, 33-37 цього Кодексу (ст. 20 ЗКУ). Отже, використання сільгоспідприємством земель ОСГ кваліфікується, як використання землі не за цільовим призначенням.

9 Громадянином орендовано на 10 років земельну ділянку для ведення особистого селянського господарства. Через два роки він помирає. Чи спадкується право оренди його спадкоємцями?

— Так. Статтею 7 Закону України «Про оренду землі» визначено, що право на оренду земельної ділянки переходить після смерті фізичної особи-орендаря, якщо інше не передбачено договором оренди, до спадкоємців, а в разі їх відмови чи відсутності таких спадкоємців — до осіб, які використовували цю земельну ділянку разом з орендарем і виявили бажання стати орендарями в разі, якщо це не суперечить вимогам Земельного кодексу України та цього Закону.

10 Орендодавець помер. Чи потрібно передавати договори оренди земельних ділянок з його спадкоємцями?

— Частиною четвертою статті 32 Закону України «Про оренду землі» встановлено, що переход прав на власність на орендовану земельну ділянку до іншої особи, а також реорганізація юридичної особи-орендаря не є підставою для зміни умов або розірвання договору, якщо інше не передбачено договором оренди землі. Отже, якщо термін дії договору оренди земельної ділянки не закінчився, а орендодавець помер, то на спадкоємця поширюються всі права та обов'язки орендодавця згідно з раніше укладеним договором. У такому випадку може укладатися додаткова угода до чинного договору оренди в частині заміни сторони — орендаря.

ЩОДО ЧИННОСТІ ТА ЗАСТОСУВАННЯ АНТИКОРУПЦІЙНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

У зв'язку з прийняттям Верховною Радою України 14 жовтня 2014 року Закону України «Про запобігання корупції» та з метою уникнення помилок з боку правоохоронних органів та інших суб'єктів правовідносин Міністерство юстиції інформує про особливості введення в дію його положень.

Згідно з пунктом 1 Розділу XIII «Прикінцеві положення» Закону України «Про запобігання корупції» цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування, та вводиться в дію через шість місяців з дня набрання ним чинності. При цьому вперше Закон України «Про запобігання корупції» був офіційно опублікований у виданні «Голос України» 25 жовтня 2014 року.

З огляду на зазначене, положення Закону «Про запобігання корупції», пов'язані з регулюванням суспільних відносин в антикорупційній сфері, будуть введені в дію 26 квітня 2015 року. Це правило поширюється, серед іншого, й на пункт 3 зазначеного Розділу Закону щодо застосування законодавчих та інших нормативно-правових актів в частині, що не суперечить цьому Закону; на пункт 4 цього ж Розділу щодо втрати чинності законами «Про засади запобігання і протидії корупції» та «Про правила етичної поведінки». Починаючи з 26 квітня 2015 року — у зв'язку з введенням в дію положення про втрату чинності зазначеними законами — має розпочатися застосування Закону «Про запобігання корупції» і передбачених ним змін до актів законодавства.

заного Розділу, яким передбачено низку змін до законодавчих актів.

При цьому слід враховувати, що саме дата введення в дію Закону «Про запобігання корупції» є початком для виникнення, зміни чи припинення прав та обов'язків відповідних суб'єктів правовідносин.

Таким чином, до 26 квітня 2015 року застосуванню підлягають закони «Про засади запобігання і протидії корупції» та «Про правила етичної поведінки». Починаючи з 26 квітня 2015 року — у зв'язку з введенням в дію положення про втрату чинності зазначеними законами — має розпочатися застосування Закону «Про запобігання корупції» і передбачених ним змін до актів законодавства.

З метою уникнення помилок Міністерство юстиції радить використовувати лише офіційні тексти діючих на сьогодні законів, з якими можна ознайомитись, зокрема, на офіційному сайті Верховної Ради України.

НОВЕ В ЗАКОНОДАВСТВІ

ЧАС ПРОХОДЖЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ В ЗОНІ АТО ЗАРАХОВУВАТИМЕТЬСЯ ДО СТАЖУ ДЕРЖСЛУЖБИ НА ПІЛЬГОВИХ УМОВАХ

Внесено зміни до пункту 3 Порядку обчислення стажу державної служби, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 03.05.94 р. № 283.

Порядок доповнено нормою, відповідно до якої час проходження військової служби, протягом якого військовослужбовець брав участь в антитерористичній операції в особливий період, віднині буде зараховуватися до стажу державної служби на пільгових умовах. А саме, один місяць стажу зараховуватиметься за три, тобто у трикратному розмірі.

Крім того, така норма вже передбачена порядком обчислення вислуги років, призначення та виплати пенсій і грошової допомоги особам офіцерського складу, прaporщикам, мічманам, військовослужбовцям надстрокової служби та військової служби за контрактом, особам начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ та членам їх сімей.

**ЯКЩО ХОЧЕШ ЗНАТИ БІЛЬШЕ
ІНФОРМАЦІЮ СТОСОВНО
БІЗНЕС-ПАРТНЕРІВ МОЖНА
ОТРИМАТИ НА
ОФІЦІЙНОМУ ВЕБ-ПОРТАЛІ
ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ
СЛУЖБИ УКРАЇНИ**

СПРОЩЕНО ПРОЦЕДУРУ РОЗІРВАННЯ ТРУДОВИХ ДОГОВОРІВ

Міністерство соціальної політики і Міністерство юстиції спільним наказом від 16.09.2014 р. № 661/1541/5, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 29 вересня 2014 року за № 1174/25951, внесли зміни до Інструкції про порядок ведення трудових книжок, які спрямовані на спрощення процедури розірвання трудового договору між працівником і фізосоюзом-СПД, і фізосоюзом, яка використовує найману працю.

Згідно з документом, розірвання трудового договору з метою підтвердження записів у трудовій книжці можна зареєструвати в будь-якому центрі зайнятості. Інформація про укладені трудові договори відбувається в Єдиній інформаційно-аналітичній системі Державної служби зайнятості, що дає можливість доступу до цих відомостей в будь-якому центрі зайнятості на території країни.

Прийняті зміни дозволяють спростити процедуру працевлаштування вимушених переселенців з території проведення АТО.

На офіційному веб-порталі ДФС України (www.sfs.gov.ua) функціонує банер «Дізнайся більше про свого бізнес-партнера», який знаходиться на головній сторінці веб-порталу.

Зокрема, для перевірки надійності ділового партнера достатньо знати його код ЄДРПОУ або його назву.

ПРО РОЗМІЩЕННЯ ДЕРЖАВНОГО ПРАПОРА УКРАЇНИ НА ТЕРИТОРІЇ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Держпідприємництво, реагуючи на звернення суб'єкта господарювання щодо того, чи повинен ресторан отримувати дозвіл на розміщення державного прапора України, інформує про деякі питання розміщення Державного прапора України, а також прапора іноземної держави на території суб'єкта господарської діяльності та необхідності отримання спеціального дозволу на таке розміщення.

Згідно зі статтею 20 Конституції України опис державних символів України та порядок їх використання встановлюються законом, що приймається не менш як двома третинами від конституційного складу Верховної Ради України.

Проте, на сьогодні закону, який би регулював порядок використання Державного Прапора України, немає.

Відповідно до загальних вимог до реклами, закріплених статтею 8 Закону України «Про рекламу», у рекламі забороняється, зокрема, використовувати або імітувати:

- зображення Державного Герба України, Державного прапора України;
- звучання Державного гіму України;
- зображення державних символів інших держав та міжнародних організацій;
- а також офіційні назви державних органів, орга-

нів місцевого самоврядування, крім випадків, передбачених законами України у сфері інтелектуальної власності.

Однак, розміщення Державного прапора України або прапора іншої держави на території чи на будівлі ресторану, на думку Держпідприємництва, не є використанням чи імітуванням його зображення.

Крім того, у Законі України «Про Перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності» відсутній відповідний дозвіл, у зв'язку з чим необхідності в його отриманні немає.

Держпідприємництво наголошує: забороняється вимагати від суб'єктів господарювання отримання дозвільних документів, які не внесені до Переліку документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності.

ЩОДО ЗАСТОСУВАННЯ НОРМ ПОСТАНОВИ «ПРО ВСТАНОВЛЕННЯ ДЕРЖАВНИХ СОЦІАЛЬНИХ СТАНДАРТІВ У СФЕРІ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ»

У зв'язку із численними зверненнями органів місцевого самоврядування та підприємств галузі щодо застосування норм постанови Кабінету Міністрів України від 06.08.2014 № 409 «Про встановлення державних соціальних стандартів у сфері житлово-комунального обслуговування» (далі — Постанова) Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України роз'яснює.

ЩОДО ЗАСТОСУВАННЯ НОРМ КОРИСТУВАННЯ ПОСЛУГАМИ З ВОДОПОСТАЧАННЯ ТА ВОДОВІДВЕДЕНИЯ

Постановою встановлені єдині для всієї України соціальні нормативи користування послугами, на які надаються пільги та субсидії:

- з централізованого постачання холодної води — 2,4 куб. метра на одну особу на місяць (за наявності централізованого постачання гарячої води), 4,0 куб. метрів на одну особу на місяць за відсутності централізованого постачання гарячої води;
- з централізованого постачання гарячої води — 1,6 куб. метра на одну особу на місяць;
- з централізованого водовідведення — 4,0 куб. метрів на одну особу на місяць.

Зазначені нормативи встановлено за середніми нормами фактичного споживання послуг.

Водночас в районах для нарахування плати за спожиті послуги з централізованого водопостачання і водоівведення застосовуються норми, затвердженні органами місцевого самоврядування. Ці норми встановлюються відповідно до Методики визначення нормативів питного водопостачання населення, затвердженої наказом Держжитлокомунгоспу України від 27.09.2005 № 148, зареєстрованим в Мін'юсті 17.10.2005 за № 1210/11490, з урахуванням ступеню благоустрою житла, впливу кліматичних і екологічних факторів, забезпеченості населеного пункту водними ресурсами тощо. Такі норми є більшими або меншими за встановлені соціальні нормативи.

У разі встановлення органами місцевого самоврядування норм споживання води більшими за соціальні нормативи, для нарахування плати за послуги з централізованого водопостачання застосовується норма споживання води, затверджена органами місцевого самоврядування, а для визначення розмірів соціальної допомоги (пільг і субсидій) — соціальні нормативи.

ди меншими за соціальні нормативи, для розрахунку пільг і субсидій застосовується норма споживання води, затверджена органами місцевого самоврядування. Разом з тим, за наявності приладів обліку води пільги нараховуються на фактичні обсяги споживання води (в межах соціальних норм), субсидії нараховуються на соціальну норму — наприклад, з централізованого постачання холодної води — 4,0 куб. метрів на одну особу на місяць (за відсутності централізованого постачання гарячої води).

У разі встановлення органами місцевого самоврядування норм споживання води більшими за соціальні нормативи, для нарахування плати за послуги з централізованого водопостачання застосовується норма споживання води, затверджена органами місцевого самоврядування, а для визначення розмірів соціальної допомоги (пільг і субсидій) — соціальні нормативи.

Виключення здійснено лише для найбільш вразливих пільгових категорій населення — інвалідів війни та членів їх сімей. Постановою передбачено здійснювати нарахування плати за послуги з водопостачання та водовідведення в разі відсутності квартирних приладів обліку інвалідам війни та членам їх сімей, на яких відповідно до чинного законодавства поширюються пільги, згідно із встановленими соціальними нормативами (якщо соціальні нормативи є меншими від норм споживання, затверджених органами місцевого самоврядування), що в повній мірі забезпечить їх соціальний захист.

При цьому зазначаємо, що порядок визначення частки спожитого об'єму води у разі встановлення квартирних засобів обліку води для осіб, які отримують пільги, здійснюється відповідно до абзацу третього пункту 22 Правил надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення та типового договору про надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 21.07.2005 № 630.

За таких умов, у разі підтвердження, наприклад, інвалідом війни та членами його сім'ї обсягу споживання води 5,0 куб.м. на особу (за квартирними засобами обліку), відшкодування пільг здійснюється в межах соціальних нормативів (4,0

куб.м.), решта оплачується на загальних підставах.

Норми абзацу 2 підпунктів 2, 3, 4 пункту 3 Постанови застосовуються до інвалідів війни, визначених статтею 7 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту».

Також звертаємо увагу, що перерахунок субсидій на оплату послуг з водопостачання і водовідведення не здійснюється. Відповідно до пункту 15 Положення про порядок призначення та надання населенню субсидій для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг, придбання скрапленого газу, твердого та рідкого пічного побутового палива, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21.10.1995 № 848, сума субсидії, яку органами праці і соціального

захисту населення було передано на рахунки підприємств — виконавців житлово-комунальних послуг для оплати їх вартості в розмірі соціальних нормативів, і яка не використана домогосподарством внаслідок економії споживання послуг, зараховується підприємством в якості оплати обов'язкової частки платежу домогосподарства на наступний розрахунковий період.

Разом з тим, враховуючи те, що пільги на оплату послуг з водопостачання і водовідведення надаються на фактично спожитий обсяг води (в межах соціальних нормативів), у разі перерви у водопостачанні з технічних причин, здійснюється перерахунок пільг на оплату послуг з водопостачання і водовідведення за фактичними обсягами споживання.

ЩОДО ЗАСТОСУВАННЯ НОРМ КОРИСТУВАННЯ ПОСЛУГАМИ З ВИВЕЗЕННЯ ПОБУТОВИХ ВІДХОДІВ ТА РІДКИХ НЕЧИСТОТ

Постановою встановлено соціальний норматив за користування послугами з вивезення побутових відходів в розмірі 0,4167 куб. метра на одну особу на місяць.

У разі встановлення органами місцевого самоврядування норм за користування послугами з вивезення побутових відходів меншими за соціальні нормативи, для розрахунку пільг і субсидій застосовується норма, затверджена органами місцевого самоврядування, за більшими нормами — для нарахування плати за послу-

ги застосовується норма, затверджена органами місцевого самоврядування, а для визначення розмірів пільг і субсидій — соціальна норма 0,4167 куб. метра на одну особу на місяць.

Слід зазначити, що соціальний норматив користування послугами з вивезення рідких нечистот Постановою не передбачено. Для нарахування пільг і субсидій на оплату послуг з рідких нечистот застосовуються норми, встановлені органами місцевого самоврядування.

ЩОДО ЗАСТОСУВАННЯ НОРМ КОРИСТУВАННЯ ПОСЛУГАМИ З ЦЕНТРАЛІЗОВАНОГО ТА ІНДИВІДУАЛЬНОГО ОПАЛЕННЯ (ТЕПЛОПОСТАЧАННЯ)

Постановою встановлено соціальну норму житла для громадян, які відповідно до законодавства:

- мають субсидію — з централізованого та індивідуального опалення (теплопостачання) незалежно від джерела та виду енергії — 13,65 кв. метрів опалюваної площині на одну особу та додатково

датково 35,22 кв. метра на домогосподарство;

- мають пільги — з централізованого та індивідуального опалення (теплопостачання) незалежно від джерела та виду енергії — 21 кв. метрів опалюваної площині на одну особу та додатково 10,5 кв. метра на сім'ю.

Водночас, відповідно до пункту 12 Правил надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення та типового договору про надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 21.07.2005 № 630, у разі встановлення будинкових засобів обліку теплої енергії споживач оплачує послуги згідно з їх показами.

ЧОГО ОЧІКУВАТИ?

● ДОЗВІЛ НА ПЕРЕПЛАНУВАННЯ ЖИТЛА МОЖУТЬ ВІДМІНИТИ

Держава, очевидно, скасує необхідність отримання дозволу на перепланування чи передобладнання жилого приміщення, який зараз громадяни отримують у виконавчому комітеті місцевої ради. Законопроект, який врегулює це питання, вже підготували в Мінрегіоні України.

За словами заступника Міністра регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства Дмитра Ісаєнка, немає ніякої потреби людям отримувати дозвіл виконкому ради на перепланування свого житла, якщо воно не передбачає втручання в несучі конструкції чи інженерні системи.

«На жаль, по сьогоднішній день діють норми застарілого житлового кодексу, які говорять про те, що такий дозвіл потрібний. Однак на рівні закону не визначено термін для видачі такого дозволу або

відмови у його видачі, платність або безоплатність, вичерпний перелік підстав для відмови тощо. Ми це змінимо і створимо людям умови, за яких вони зможуть без бюрократичних перепон здійснювати перепланування свого житла», — сказав Дмитро Ісаєнко.

Мінрегіон визначить перелік робіт, які можуть проводитися без отримання дозвільних документів та після завершення яких об'єкт не потребуватиме прийняття в експлуатацію.

● ОРГАНИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ПРИСВОЮВАТИМУТЬ ПОШТОВІ АДРЕСИ ОБ'ЄКТАМ НЕРУХОМОГО МАЙНА

Мінрегіон підготував законодавчі зміни, які врегулюють питання присвоєння поштової адреси об'єктам нерухомого майна.

Зміни визначають порядок і умови присвоєння поштової адреси об'єктам нерухомого майна.

На сьогодні питання присвоєння поштової адреси чітко не врегульовано законодавством. А її наявність обов'язкова для здійснення реєстрації прав власності на об'єкти нерухомого майна та розпорядження ним.

«Наше завдання — визначити на рівні закону загальні засади присвоєння поштової адреси об'єктам нерухомого майна. Законодавчі зміни встановлюють, що місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування в межах населених пунктів, а районні державні адміністрації — поза межами населених пунктів присвоюють поштові адреси об'єктам нерухомого майна. Більше того, ми визначили вичерпний перелік документів, які необхідно буде подати для присвоєння поштової адреси і чіткий термін для здійснення органом місцевого самоврядування такої процедури — це сім робочих днів з дня отримання від замовника будівництва або власника такого об'єкта відповідної заяви», — сказав заступник

заннями пропорційно опалюваній площі (об'єму) квартири.

Оскільки, для послуг з централізованого опалення Постановою встановлено лише соціальну норму житла, об'єми споживання теплової енергії на які призначається субсидія встановлюються на рівні норм витрат теплоти на опалення житлових будівель, встановлених органами місцевого самоврядування відповідно до КТМ 204 України 244-94 «Норми та вказівки по

нормуванню витрат палива та теплової енергії на опалення житлових та громадських споруд, а також на господарсько-побутові потреби в Україні».

Пільги на оплату послуг з централізованого опалення надаються за показаннями будинкових засобів обліку теплової енергії пропорційно опалюваній площі (об'єму) квартири в межах соціальної норми (опалюваної площі для осіб, які отримують пільги або субсидії).

Разом з тим, кількість теплової енергії для надання пільг з централізованого опалення (теплопостачання) не повинна перевищувати норми витрат теплоти на опалення житлових будівель, встановлені органами місцевого самоврядування відповідно до КТМ 204 України 244-94 «Норми та вказівки по нормуванню витрат палива та теплової енергії на опалення житлових та громадських споруд, а також на господарсько-побутові потреби в Україні».

Міністра регіонального розвитку, будівництва та житло-во-комунального господарства Дмитро Ісаєнко.

Він наголосив, що змінами передбачено присвоєння поштової адреси на безоплатній основі.

МІНРЕГІОН ПІДГОТУВАВ ЗМІНИ ПРО ПОДАЛЬШУ ДЕРЕГУЛЯЦІЮ В БУДІВНИЦТВІ

Мінрегіон України підготував зміни до законодавства, прийняття яких надасть органам місцевого самоврядування право звільнити замовників будівництва від пайової участі в розвитку інженерно-транспортної і соціальної інфраструктури населеного пункту», — прокоментував заступник Міністра регіонального розвитку, будівництва та житло-во-комунального господарства Дмитро Ісаєнко.

«Органи місцевого самоврядування повинні самі приймати рішення щодо розвитку своїх територій, створювати сприятливі умови для залучення інвестицій. Тому, думаю, буде правильно, якщо вони матимуть можливість самі приймати рішення, звільнити чи ні замовників

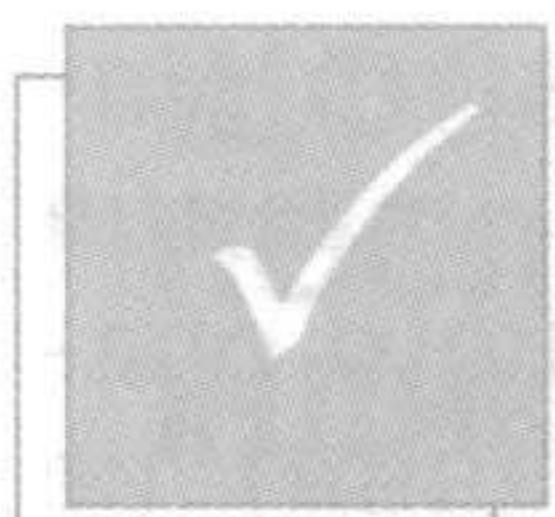
будівництва від пайової участі в розвитку інженерно-транспортної і соціальної інфраструктури населеного пункту», — прокоментував заступник Міністра регіонального розвитку, будівництва та житло-во-комунального господарства Дмитро Ісаєнко.

Він також додав, що до законодавчих змін Міністерство внесло виключний перелік технічних умов (Ред.: комплекс умов та вимог щодо інженерного забезпечення об'єкта з визначенням джерел енергоносіїв, приймальних систем водовідведення, спеціальних умов експлуатації, місце приєднання до відповідних зовнішніх інженерних мереж, розрахункових інженерних навантажень, умов здійснення будівництва), що унеможливить різного роду зловживання.

Крім того, серед пропонованих Мінрегіоном змін — скасування обов'язкової експертизи об'єктів I-II категорії складності, що споруджуються на територіях із складними інженерно-геологічними та техногенними умовами; дифе-

ренціація відповідальності за порушення при розроблені проектної документації залежно від категорії складності об'єкта будівництва; скасування плати за проведення сертифікації фахівців; уточнення повноважень місцевих органів архітектури в частині погодження проектів землеустрою; продовження можливості та уточнення порядку виділення земельних ділянок, надання містобудівних умов та обмежень за відсутності детального плану територій та зонінгу; розширення джерел фінансування робіт з планування території.

«Кожен з цих пунктів має важливе значення як для розвитку бізнесу і успішного втілення інвестиційних проектів, так і для розвитку територій населених пунктів. Адже якщо будуть зрозумілі і чіткі правила гри для потенційного інвестора, який має намір на конкретній території реалізувати свій інвестпроект, то, швидше за все, такий намір він успішно реалізує», — підкреслив Дмитро Ісаєнко.



Про строки позовної давності, що застосовуються до трудових спорів

Статтею 257 Цивільного кодексу України (далі — ЦК України) встановлена загальна позовна давність трирічною у три роки.

Відповідно до статті 258 ЦК України для окремих видів вимог законом може встановлюватися спеціальна позовна давність: скорочена або більш тривала порівняно із загальною позовною давністю.

Частиною другою статті 268 ЦК України визначено, що законом можуть бути встановлені також інші вимоги, на які не поширюється позовна давність.

Згідно зі статтею 233 Кодексу законів про працю України (далі — КЗпП України) працівник може звернутися з заявою про вирішення трудового спору безпосередньо до районного, районного у місті, міського чи міськрайонного суду в тримісячний строк з дня, коли він дізнався або повинен був дізнатися про порушення свого права, а у справах про звільнення — в місячний строк з дня вручення копії наказу про звільнення або з дня видачі трудової книжки.

У разі порушення законодавства про оплату праці працівник має право звернутися до суду з позовом про стягнення належної йому заробітної плати без обмеження будь-яким строком.

Для звернення власника або уповноваженого ним органу до суду в питаннях стягнення з працівника ма-

теріальної шкоди, заподіяної підприємству, установі, організації, встановлюється строк в один рік з дня виявлення заподіяної працівнику шкоди.

При цьому, відповідно до вимог статті 259 ЦК України позовна давність, встановлена законом, може бути збільшена за домовленістю сторін.

Договір про збільшення позовної давності укладається у письмовій формі.

Позовна давність, встановлена законом, не може бути скорочена за домовленістю сторін.

Частиною першою статті 9 ЦК України встановлено, що положення цього Кодексу застосовуються до врегулювання відносин, які виникають у сферах використання природних ресурсів та охорони довкілля, а також до трудових та сімейних відносин, якщо вони не врегульовані іншими актами законодавства.

Таким чином, з урахуванням приписів частини першої статті 9 ЦК України можна зробити висновок, що норми ЦК України застосовуються до врегулювання відносин, які виникають у сфері трудових відносин, якщо вони не врегульовані іншими актами законодавства.

КЗпП України встановлені строки позовної давності, а тому ці питання врегульовані.

Відповідно до частини першої статті 21 КЗпП України трудовий договір — це

угода між працівником і власником підприємства, установи, організації або уповноваженим ним органом чи фізичною особою, за якою працівник зобов'язується виконувати роботу, визначену цією угодою, з підляганням внутрішньому трудовому розпорядкові, а власник підприємства, установи, організації або уповноважений ним орган чи фізична особа зобов'язується виплачувати працівникові заробітну плату і забезпечувати умови праці, необхідні для виконання роботи, передбачені законодавством про працю, колективним договором і угодою сторін.

Укладення трудового договору оформляється наказом чи розпорядженням власника або уповноваженого ним органу про зарахування працівника на роботу (частина третя статті 24 КЗпП України).

Статтею 9 КЗпП України встановлено, що умови договорів про працю, які погіршують становище працівників порівняно з законодавством України про працю, є недійсними.

Форма трудовою договору між працівником і фізичною особою, яка використовує найману працю, затверджена наказом Міністерства праці та соціальної політики України від 08.06.2001 р. № 260, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 27.06.2001 р. за № 554/5745, є типовою і включення до нього положень про строки позовної давності не передбачено.

Лист Мінсоцполітики від 06.10.2014 р. № 3050/0/06/14



Чи можна передбачити в контракті випадки конфіденційності умов?

Відповідно до статті 21 Кодексу законів про працю України (далі — КЗпП) трудовий договір — це угода між працівником і власником підприємства, установи, організації або уповноваженим ним органом чи фізичною особою, за яким працівник зобов'язується виконувати роботу, визначену цією угодою, з підпорядкуванням внутрішньому трудовому розпорядку, а власник підприємства, установи, організації або уповноважений ним орган чи фізична особа зобов'язується виплачувати працівникові заробітну плату і забезпечувати умови праці,

необхідні для виконання роботи, передбачені законодавством про працю, колективним договором і угодою сторін.

Особливою формою трудового договору є контракт, в якому строк його дії, права, обов'язки і відповідальність сторін (в тому числі матеріальна), умови матеріального забезпечення та організації праці працівника, умови розірвання договору, в тому числі дострокового, можуть встановлюватися угодою сторін. Сфера застосування контракту визначається законами України.

Згідно з пунктом 23 Типової форми контракту з пра-

цівником, затвердженої наказом Мінпраці від 15.04.94 р. № 23, зареєстрованою в Міністерстві юстиції України 28.04.94 р. за № 84/293, сторони можуть передбачати в контракті випадки конфіденційності умов цього контракту або окремих його частин. Конфіденційність контракту не поширюється на умови, врегульовані чинним законодавством, та щодо органів, які здійснюють контроль за їх дотриманням.

Укладення договору про конфіденційність не передбачено нормами трудового законодавства.

Підстави припинення трудового договору визначені КЗпП.

Лист Мінсоцполітики України від 28.08.2014 р. № 275/06/186-14

НОВЕ В ЗАКОНОДАВСТВІ

ВНЕСЕНО ЗМІНИ ДО ІНСТРУКЦІЇ ПРО ПОРЯДОК ВЕДЕННЯ ТРУДОВИХ КНИЖОК ПРАЦІВНИКІВ

Спільним наказом Мінсоцполітики та Міністру України від 6 жовтня 2014 року № 720/1642/5, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 21 жовтня 2014 року за № 1304/26081, внесено зміни до Інструкції про порядок ведення трудових книжок працівників.

А саме: главу 5 Інструкції про порядок ведення трудових книжок працівників, затвердженої наказом Міністерства праці України, Міністерства юстиції України, Міністерства соціального захисту населення України від 29 липня 1993 року № 58, зареєстрованої у Міністерстві юстиції України 17 серпня 1993 року за № 110 (зі змінами), доповнено пунктом 5.6 такого змісту:

«5.6. Дублікат трудової книжки також може бути виданий за новим місцем роботи у зв'язку з відсутністю доступу до трудової книжки працівника внаслідок надзвичайної ситуації, передбаченої Кодексом цивільного захисту України, або проведення антитерористичної операції на території, де працював працівник.

Дублікат видається на підставі заяви працівника та от-

риманої ним у письмовому вигляді інформації зі штабу з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації про виникнення надзвичайної ситуації або Антитерористичного центру при Службі безпеки України про проведення антитерористичної операції на території, де працював працівник, що надається в довільній формі.

У разі відновлення доступу до трудової книжки записи з дубліката про періоди роботи переносяться до трудової книжки. При цьому на першій сторінці дубліката робиться напис: «Дублікат анульовано», посвідчується печаткою роботодавця за останнім місцем роботи працівника та дублікат повертається його власнику».

 **Чи може неприбуткова організація перерахувати благодійну допомогу на карткові рахунки волонтерів та які бухгалтерські документи для цього потрібні?**

Відповідно до статті 1 Закону України «Про волонтерську діяльність» **волонтерська діяльність — це добровільна, безкорислива, соціально спрямована, неприбуткова діяльність, що здійснюється волонтерами та волонтерськими організаціями шляхом надання волонтерської допомоги.**

Волонтерська допомога — роботи та послуги, що безоплатно виконуються і надаються волонтерами та волонтерськими організаціями.

Волонтерська діяльність є формою благодійництва.

Загальні засади благодійництва та благодійницької діяльності визначено Законом України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» (далі — Закон). Згідно зі ст. 1 Закону **благодійна діяльність — це добровільна особиста та/або майнова допомога для досягнення визначених цим Законом цілей, що не передбачає одержання благодійником прибутку, а також сплати будь-якої винагороди або компенсації благодійнику від імені або за дорученням бенефіціара.**

Згідно з вимогами ст. 15 Закону благодійні організації набувають прав та обов'язків юридичної особи з моменту їх державної реєстрації, яка проводиться відповідно до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб — підприємців».

Відповідно до ст. 13 Закону **благодійною організацією** вважається юридична особа приватного права, установчі документи якої визначають благодійну діяльність в одній чи кількох сферах, визначених цим Законом, як основну мету її діяльності.

Відповідно до *Податкового кодексу України* (далі — Кодекс) до неприбуткових організацій застосовується особливий (пільговий) режим оподаткування податком на прибуток.

Вимогою для неприбуткових організацій є те, що основною метою їх діяльності не повинно бути одержання прибутку, а провадження благодійної діяльності та меценат-

ства та іншої діяльності, передбаченої законодавством.

Право на користування пільги в оподаткуванні виникає після внесення до Реєстру неприбуткових організацій та установ органами державної фіiscalної служби в порядку, встановленому законодавством.

Порядок пільгового оподаткування застосовується до благодійних фондів і благодійних організацій, створених у порядку, визначеному законом для провадження благодійної діяльності (п.п. «б» п. 157.1 ст. 157 Кодексу).

Від оподаткування звільняються доходи, отримані ними у вигляді:

- коштів або майна, які надходять безоплатно або у вигляді безповоротної фінансової допомоги чи добровільних пожертвувань;
- пасивних доходів;
- коштів або майна, які надходять таким неприбутковим організаціям від ведення їх основної діяльності, з урахуванням положень п. 157.13 ст. 157 Кодексу;
- дотацій або субсидій, отриманих із державного або місцевого бюджетів, державних цільових фондів або в межах технічної чи благодійної, у тому числі гуманітарної, допомоги, крім дотацій на регулювання цін на платні послуги, які надаються таким неприбутковим організаціям або через них їх одержувачам згідно із законодавством з метою зниження рівня таких цін.

Відповідно до п. 157.15 ст. 157 Кодексу під терміном «основна діяльність» слід розуміти діяльність неприбуткових організацій, яка визначена для них як основна законом, що регулює діяльність відповідної неприбуткової організації, у тому числі з наданням благодійної допомоги.

Крім того, *Податковий кодекс* вимагає, щоб статутні документи неприбуткових організацій містили вичерпний перелік їх видів діяльності, які не передбачають одержання прибутку згідно з нормами законів, що регулюють їх діяльність (п. 157.15 ст. 157 Кодексу).

Одним із порушень, що є підставою для виключення організацій з Реєстру, є використання звільнених від оподаткування коштів на цілі, не передбачені статутом, зокрема, для провадження господарської діяльності. Кошти та майно, використані не за цільовим призначенням, вважаються доходом і підля-

гають оподаткуванню за ставкою, встановленою п. 151.1 ст. 151 Кодексу (п. 157.14 ст. 157 Кодексу).

При цьому, відповідно до ст. 2¹ Закону центральним органом виконавчої влади, який реалізує державну податкову політику, формується і ведеться Реєстр волонтерів антитерористичної операції, до якого включаються благодійники — фізичні особи.

Таким чином, перерахування коштів у вигляді благодійної допомоги неприбутковою організацією безпосередньо її отримувачам або через волонтерів можливе, якщо така благодійна діяльність не суперечить статутній діяльності такої неприбуткової організації.

Роз'яснення ДФСУ
від 6.11.2014 року

✓ Останній податковий період ФОП — платників єдиного податку, які припиняють провадження підприємницької діяльності

У разі державної реєстрації припинення підприємницької діяльності фізичної особи — підприємця, яка є платником єдиного податку, останнім податковим (звітним) періодом вважається період, у якому подано до контролюючого органу заяву щодо відмови від спрощеної системи оподаткування у зв'язку з припиненням провадження господарської діяльності.

Нагадуємо, податковим (звітним) періодом для платників єдиного податку першої та другої груп є календарний рік.

Податковим (звітним) періодом для платників єдиного податку третьої — шостої груп є календарний квартал.

Податковий (звітний) період починається з першого числа першого місяця податкового (звітного) періоду і закінчується останнім календарним днем останнього місяця податкового (звітного) періоду.

Податковий (звітний) період для платників, які перебувають на спрощеній системі оподаткування, обліку та звітності, регулюється ст. 294 розділу XIV Податкового кодексу України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI із змінами та доповненнями.



Що змінилося в оподаткуванні благодійної допомоги?

Законом України від 02.09.2014 № 1668-VII «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо деяких питань оподаткування благодійної допомоги» підрозділ 4 розділу ХХ «Перехідні положення» доповнено положеннями, що тимчасово, на період проведення антитерористичної операції, до інших витрат звичайної діяльності без обмежень, передбачених підпунктом «а» підпункту 138.10.6 пункту 138.10 статті 138 цього Кодексу, включаються суми коштів або вартість

- спеціальних засобів індивідуального захисту (касок, бронежилетів, виготовлених відповідно до військових стандартів);
- технічних засобів спостереження;
- лікарських засобів та медичних виробів;
- засобів особистої гігієни;
- продуктів харчування;
- предметів речового забезпечення;
- також інших товарів;
- виконаних робіт,
- наданих послуг за переліком, що визначається Кабінетом Міністрів України,

які добровільно перераховані (передані) Збройним Силам України, Національній гвардії України, Службі безпеки України, Службі зовнішньої розвідки України, Державній прикордонній службі України, Міністерству внутрішніх справ України, Управлінню державної охорони України, Державній службі спеціального зв'язку та захисту інформації України, іншим утвореним відповідно до законів України військовим формуванням, їх з'єднанням, військовим частинам, підрозділам, установам або організаціям, що утримуються за рахунок коштів державного бюджету, для потреб забезпечення проведення антитерористичної операції.

Податковий кодекс України не містить спеціальних вимог щодо підтвердження вищевказаних витрат. Отже, такі витрати визнаватимуться на підставі первинних документів, обов'язковість ведення яких передбачена правилами бухгалтерського обліку.

Роз'яснення ДФСУ від 10.11.2014 року

ПІД ДОБУДОВОЮ ДО ВБУДОВАНИХ ПРИМІЩЕНЬ

Відповідно до статті 42 Земельного кодексу України земельні ділянки, на яких розташовані багатоквартирні житлові будинки, а також належні до них будівлі, споруди та прибудинкові території державної або комунальної власності, надаються в постійне користування державним чи комунальним підприємствам, установам і організаціям, які здійснюють управління цими будинками. У разі приватизації громадянами багатоквартирного житлового будинку відповідна земельна ділянка може передаватися безплатно у власність або надаватись у користування об'єднанню власників.

Порядок використання земельних ділянок, на яких розташовані багатоквартирні житлові будинки, а також належні до них будівлі, споруди та прибудинкові території, визначається співвласниками.

Згідно із пунктом 1 Порядку державної реєстрації об'єднань співвласників багатоквартирного будинку, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 11.10.02 № 1521, державна реєстрація об'єднань співвласників багатоквартирного будинку (далі — ОСББ) проводиться виконавчим органом міської, районної у місті ради, районною, районною у м. Києві і Севастополі державною адміністрацією (далі — органи державної реєстрації) за місцем знаходження багатоквартирного будинку.

Статтею 1 Закону України «Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку» встановлено, що прибудинкова територія — територія навколо багатоквартирного будинку, визначена актом на право власності чи користування земельною ділянкою і призначена для обслуговування багатоквартирного будинку.

Розміри та конфігурація земельних ділянок, на яких розташовані багатоквартирні житлові будинки, а також належні до них будівлі, споруди та прибудинкові території, визначаються на підставі проектів розподілу території кварталу, мікрорайону та відповідної землевпорядної документації.

ЯК ОФОРМИТИ ЗЕМЛЮ ПІД ДОБУДОВОЮ ДО ВБУДОВАНИХ ПРИМІЩЕНЬ?

На території Новогродівської міської ради з 2014 року були створені об'єднання співвласників багатоквартирних будинків (далі — ОСББ), але земельні ділянки власникам ОСББ не оформлені у постійне користування або у власність.

Новогродівська міська рада, враховуючи неврегульоване законодавство щодо оформлення земельних ділянок під добудову до вбудованих приміщень багатоквартирних житлових будинків просить Вас надати роз'яснення з таких питань:

1. Чи має право фізична або юридична особа оформляти землевпорядну документацію на земельну ділянку під добудову до вбудованих приміщень багатоквартирних житлових приміщень?
2. На підставі якої землевпорядної документації можливо відвести земельну ділянку під добудову до вбудованих приміщень багатоквартирних житлових будинків та на підставі яких правовстановлюючих документів?
3. Чи несе відповідальність фізична або юридична особа за самовільне зайняття земельних ділянок, не оформлюючи права користування частиною земельної ділянки під добудову до вбудованих приміщень багатоквартирних житлових будинків?
4. Як оформляється землевпорядна документація, якщо в багатоквартирному житловому будинку знаходиться декілька добудов до вбудованих приміщень багатоквартирного житлового будинку?
5. Чи правомірно міській раді укладати з власниками нежитлових вбудованих приміщень договори особистих строкових сервітутів під добудову до вбудованих приміщень багатоквартирних житлових будинків та брати орендну плату за землекористування?

м. Новогродівка
Донецької області

Л. БЕГАЛІ,
секретар міської ради

За відсутності ОСББ питання прийняття рішення щодо виділення частини прибудинкової території для розміщення прибудови до будинку приймає орган місцевого самоврядування.

Щодо питання про необхідність виділення в натурі земельних ділянок для облаштування окремих входів до вбудованих приміщень комерційного використання, інших добудов до житлового будинку, то це питання може бути

вирішено шляхом укладення договору сервіту та між ОСББ (за наявності такого) або органом місцевого самоврядування та особою, яка має наміри здійснити таке будівництво.

Для правильного розуміння цього питання згадаємо, що предметом договору оренди та інших договорів є земельна ділянка. Статтею 79 Земельного кодексу України дається визначення земельної ділянки, а саме:

земельна ділянка — це частина земної поверхні з установленими межами, певним місцем розташування, з визначеними щодо неї правами.

Для того, аби земельна ділянка стала об'єктом по відношенню до якого можуть виникнути певні права, необхідно встановити її межі в натурі (на місцевості), визначити її площину, цільове призначення та присвоїти кадастровий номер.

У запитуваному випадку мова йде про прибудинкову земельну ділянку, яка передбачена для розміщення та обслуговування багатоквартирного житлового будинку. Виділення з цієї земельної ділянки окремої частини та передача її в користування (наприклад, в оренду) окремо визначеній особі суперечить чинному законодавству. Зокрема, винести межі в натуру не можливо, оскільки частково їх треба було б встановлювати також під будинком. Усе це порушуватиме права інших осіб — власників квартир цього будинку.

Отже, у цьому випадку договір оренди, який інші договори, предметами яких є конкретні земельні ділянки, є неприйнятним.

Разом з тим, чинне законодавство визначає два випадки, коли можливо надати в користування не всю земельну ділянку, а лише її частину. Так, предметом договору сервіту або суборенди може бути або вся земельна ділянка, або її частина (ч. 6 ст. 93, гл. 16 Земельного кодексу України та гл. 32 Цивільного кодексу України).

Суборенда земельної ділянки або її частини має місце лише за умови укладеного договору оренди земельної ділянки. Таким чином, орендар, який користується земельною ділянкою на підставі договору оренди, має право передати її або її частину в суборенду іншому користувачеві.

У випадку, про який йдеться в листі, прибудинкова територія не передавалася в оренду, а, отже, суборенда частини земельної ділянки розгляdatися не може.

Єдиним законодавчо правильним шляхом у випадку необхідності узаконення викорис-

тання частини існуючої земельної ділянки (прибудинкової території) буде надання її в користування за договором сервіту.

Нагадаємо, що:

- Встановлення земельного сервіту не веде до позбавлення власника земельної ділянки, щодо якої встановлений земельний сервітут, прав володіння, користування та розпорядження нею (ч. 3 ст. 98 Земельного кодексу). Тобто не змінюється цільове призначення земельної ділянки (прибудинкової території).
- Сервітут може бути встановлений договором, законом, заповітом або рішенням суду. Сервітут може належати власникові (володільцеві) сусідньої земельної ділянки, а також іншій конкретно визначеній особі (особистий сервітут). У нашему конкретному випадку сервітут буде особистим та належати конкретно визначеній особі — власнику добудови.
- Договір сервіту укладається між особою, яка вимагає його встановлення, та власником (володільцем) земельної ділянки. В нашему випадку такий договір укладається між міською радою та особою — власником нежитлових приміщень.
- Підставою для укладання такого договору буде документація із землеустрою відповідно до вимог Закону України «Про Державний земельний кадастр» та постанови Кабінету Міністрів України від 17.10.2012 № 1051.
- Якщо таких добудов до житлового будинку будується декілька, то договори сервіту укладаються із кожною особою — власником добудови окремо.

Договір сервіту — це договір, за яким частина земельної ділянки надається у користування, а, отже, приступати до добудови до отримання документів на землю заборонено. Особи, які здійснили самовільне будівництво, а саме так кваліфікується це правопорушення відповідно до статті 376 Цивільного кодексу України, мають нести відповідальність за такі дії. Так, відповідно до згаданої статті особа, яка здійснила самочинне будівництво нерухомого майна, не набуває права власності на нього і на вимогу власника (користувача) земельної ділянки суд може визнати право власності за ним або зобов'язати забудовника його знести.

Ганна БЕКОВСЬКА,
юрист

МЕЖІ ІСНУЮЧОЇ ЗЕМЕЛЬНОЇ ДІЛЯНКИ ЗМІНИЛИСЯ. Як це відобразити у Державному земельному кадастрі?

Відповідно до статті 118 Земельного кодексу України (далі ЗКУ), громадянин, зацікавлений у приватизації земельної ділянки, яка перебуває у його користуванні, подає заяву до відповідного органу виконавчої влади або органу місцевого самоврядування, який передає земельні ділянки державної чи комунальної власності у власність відповідно до повноважень, визначених статтею 122 цього Кодексу.

Рішенням органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо приватизації земельних ділянок приймається у місячний строк на підставі технічних матеріалів та документів, що підтверджують розмір земельної ділянки.

Громадяни, зацікавлені в одержанні безоплатно у власність земельної ділянки із земель державної або комунальної власності для будівництва та обслуговування житлового будинку, господарських будівель і споруд, подають клопотання до відповідного органу виконавчої влади або місцевого самоврядування, який передає земельні ділянки державної чи комунальної власності у власність відповідно до повноважень, визначених статтею 122 цього Кодексу. У клопотанні зазначається цільове призначення земельної ділянки та її орієнтовні розміри. До клопотання додаються графічні матеріали, на яких зазначено бажане місце розташування земельної ділянки.

Згідно зі Інструкцією про встановлення (відновлення) меж земельних ділянок в натурі (на місцевості) та їх закріплення межовими знаками, затвердженої наказом Держкомзему від 18.05.2010 №376, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України від 16 червня 2010 р. за 3391/17686, передбачено, що встановлення (відновлення) меж земельної ділянки здійснюється з метою визначення в натурі (на місцевості)

На початку літа 2013 року громадянин купив житловий будинок у м. Запоріжжі. Будинок розташований на земельній ділянці, яка у червні 2013 року була зареєстрована в Державному земельному кадастру. Новий власник будинку вирішив приватизувати цю земельну ділянку.

За погодженням з сусідами дещо змінилися межі їхніх земельних ділянок. На підставі договору між громадянином та КП «Градпроект» була виготовлена нова Технічна документація із землеустрою щодо встановлення (відновлення) меж земельної ділянки в натурі на місцевості,

У липні 2014 року (тобто більше ніж через рік від першої реєстрації земельної ділянки, здійсненої продавцем), нова технічна документація передана в ГУ Держземагенства в Запорізькій області для отримання витягу з ДЗК, який необхідний для продовження приватизації.

Рішенням державного кадастрового реєстратора від 6 серпня 2014 року особі відмовлено у внесенні відомостей (змін до них) до Державного земельного кадастру у зв'язку з перетином з земельною ділянкою, яка вже існує і зареєстрована. Тобто ділянки практично накладаються одна на одну.

Як роз'яснили в КП «Градпроект» та обласному ДЗК, оскільки з часу отримання витягу від червня 2013 року (який отримував продавець за договором купівлі-продажу) минуло більше року, та державна реєстрація земельної ділянки, здійснена

метричних даних земельної ділянки, у тому числі місцеположення поворотних точок її меж та їх закріплення межовими знаками.

Із Вашого запиту випливає, що громадянка, яка купила житловий будинок та не є власником земельної ділянки, разом з сусідами змінила межі ділянок за спільною згодою.

Згідно зі статтею 79-1 ЗКУ формування земельної ділянки полягає у визначені земельної ділянки як об'єкта цивільних прав. Формування земельної ділянки передбачає визначення її площа, меж та внесення інформації про неї до Державного земельного кадастру.

Формування земельних ділянок здійснюється:

- у порядку відведення земельних ділянок із земель державної та комунальної власності;
- шляхом поділу чи об'єднання раніше сформованих земельних ділянок;
- шляхом визначення меж земельних ділянок державної чи комунальної власності за проектами землеустрою щодо впорядкування територій населених пунктів.

Відповідно до статті 50 Закону України «Про землеустрій» проекти землеустрою щодо відведення земельних ділянок розробляються у разі

продавцем будинку, мала бути скасована (автоматично самою програмою) відповідно до п.10 ст.24 ЗУ «Про Державний земельний кадастр» та згідно з п.2 ст. 114 постанови КМУ №1051 від 17 жовтня 2012 року.

Але це чомусь не відбулося. Чому вони не знають і в ручному режимі зробити це не можуть. Таким чином, особа витратила кошти на приватизацію земельної ділянки, яку фактично закінчити не може, а отримувати Витяг з ДЗК зі старою площею вона не бажає, бо площа наразі не відповідає фактичній.

За таких обставин власник будинку вважає за необхідне оскаржити рішення кадастрового реєстратора в адміністративному (позасудовому) порядку до Головного управління Держземагентства у Запорізькій області та Держземагентства України. Вважає, що, звертаючись до ДЗК із заявою, вона закону не порушила, зауважень до нової Технічної документації, яка виготовлена вже за її замовленням, також немає, а, отже, і рішення кадастрового реєстратора про відмову з тих підстав, що «невідомо чому» не відбулося скасування попередньої реєстрації, — є безпідставними та незаконними.

Загалом, буду дуже вдячний, якщо почую Вашу думку з цього питання.

Роман СЕРДЮК,
адвокат

м. Запоріжжя

зміни цільового призначення земельних ділянок або формування нових земельних ділянок.

Відповідно до статті 21 Закону України «Про Державний земельний кадастр» відомості про межі земельної ділянки вносяться до Державного земельного кадастру:

- на підставі відповідної документації із землеустрою щодо формування земельних ділянок
 - у випадках, визначених статтею 79-1 Земельного кодексу України, при їх формуванні;
- на підставі технічної документації із землеустрою щодо встановлення (відновлення) меж земельної ділянки в натурі (на місцевості) — у разі встановлення (відновлення) меж земельної ділянки за її фактичним використанням, відповідно до статті 107 ЗКУ;
- на підставі проектів землеустрою щодо впорядкування існуючих землеволодінь — у разі зміни меж суміжних земельних ділянок їх власниками.

Частиною 10 статті 24 Закону України «Про Державний земельний кадастр» та пунктом 114 Порядку ведення Державного земельного кадастру, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17.10.2012 р. №1051 (далі Порядку),

передбачено, що державна реєстрація земельної ділянки скасовується Державним кадастровим реєстратором, який здійснює таку реєстрацію, у разі:

- поділу чи об'єднання земельних ділянок — на підставі заяви про державну реєстрацію земельних ділянок, які утворилися в результаті поділу чи об'єднання;
- коли протягом одного року з дня здійснення державної реєстрації земельної ділянки речове право на неї не зареєстроване з вини заявитика, — на підставі даних про те, що протягом одного року Державному кадастровому реєстраторові органом державної реєстрації прав не надано відповідної інформації в порядку інформаційного обміну.

У разі скасування державної реєстрації з підстав, зазначених у підпункті 2 цього пункту, Державний кадастровий реєстратор у десятиденний строк повідомляє про це особу, за заявою якої здійснено державну реєстрацію земельних ділянок.

Тобто, скасування державної реєстрації земельної ділянки Державним кадастровим реєстратором відбувається, в тому числі, у разі якщо протягом одного року з дня здійснення державної реєстрації земельної ділянки речове право на неї не зареєстроване з вини заявитика.

До передачі земельної ділянки, розташованої у межах населеного пункту, у власність така земельна ділянка є комунальною, тобто власністю територіальної громади. Реєстрація права комунальної власності відповідно до статті 4-1 Закону «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» відбувається одночасно з реєстрацією похідного права, яке виникає у громадян або юридичних осіб відповідно до рішення ради. Оскільки рішень щодо передачі у власність або надання у користування продавцю місцева рада не приймала, то вважається, що земельна ділянка залишається комунальною власністю, а, отже, її реєстрація в Державному земельному кадастру не скасовується. У цьому випадку приватизація земельної ділянки можлива у межах, раніше визначених технічною документацією, за якою ця ділянка була зареєстрована у Державному земельному кадастру.

Якщо ж межі такої ділянки змінюються, внесення таких змін до Державного земельного кадастру можливе за технічною документацією щодо впорядкування існуючих землеволодінь. Однак таку документацію має замовити власник, тобто місцева рада.

Олена ЮРЕЦЬ,
юрист

Статтею 120 Земельного кодексу України встановлено, що у разі набуття права власності на житловий будинок, будівлю або споруду, що перебувають у власності, користуванні іншої особи, припиняється право власності, право користування земельною ділянкою, на якій розташовані ці об'єкти. До особи, яка набула право власності на житловий будинок, будівлю або споруду, які розміщені на земельній ділянці, що перебуває у власності іншої особи, переходить право власності на земельну ділянку або її частину, на якій вони розміщені, без зміни її цільового призначення.

Якщо житловий будинок, будівля або споруда розміщені на земельній ділянці, що перебуває у користуванні, то в разі набуття права власності на ці об'єкти до набувача переходить право користування земельною ділянкою, на якій вони розміщені, на тих самих умовах і в тому ж обсязі, що були у попереднього землекористувача.

З урахуванням викладеного, норма статті 120 Земельного кодексу України напряму не застосовується у випадку оренди будівлі та споруди, оскільки не відбувається на неї переходу права власності.

Водночас згідно із статтею 796 Цивільного кодексу України (із змінами та доповненнями) (далі ЦКУ) одночасно з правом найму будівлі або іншої капітальної споруди (їх окремої частини) наймачеві надається право користування земельною ділянкою, на якій вони знаходяться, а також право користування зе-

ЯК ОФОРМИТИ КОРИСТУВАННЯ ЗЕМЛЕЮ ОРЕНДАРЮ БУДІВЛІ, ЯКА РОЗМІЩЕНА НА ЗЕМЕЛЬНІЙ ДІЛЯНЦІ, ЩО ПЕРЕБУВАЄ У ПОСТІЙНОМУ КОРИСТУВАННІ?

Гублічне акціонерне товариство «Облтеплокоммуненерго» звертається до Вас з проханням надати роз'яснення щодо порядку оформлення в оренду земельної ділянки у випадку, про який ідеться нижче.

Нашому підприємству буде передаватися в оренду будівля котельні, що розташована на земельній ділянці, яка знаходитьться у постійному користуванні Управління освіти Чернігівської районної ради.

У зв'язку з цим просимо роз'яснити таке:

1. Чи зобов'язане наше підприємство оформляти у користування частину земельної ділянки, що знаходитьться у постійному користуванні іншого землекористувача в разі укладання договору оренди на нежитлову будівлю?
2. Який саме алгоритм дій необхідно здійснити нашому підприємству для оформлення частини чужої земельної ділянки в оренду (якщо в договорі оренди буде прямо передбачено обов'язок щодо оформлення у користування земельної ділянки)?
3. Оскільки відповідно до чинного законодавства в даному випадку необхідно виготовляти технічну документацію щодо поділу земельної ділянки, то чи можливо саме нашому підприємству замовити технічну документацію по поділу земельної ділянки та сплачувати за виконання землевпорядних робіт, а також нести всі фінансові витрати (здійснення реєстрації у Державному земельному кадастру та Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно) замість Управління освіти, адже коштів на виготовлення технічної документації воно не має?
4. Чи не буде порушенням законодавства, якщо фінансові витрати з виготовлення технічної документації щодо поділу земельної ділянки буде нести наше підприємство, а не землекористувач (з огляду на те, що одна з новоутворених земельних ділянок буде потім отримуватися нами в оренду)?

А. ТРОФИМИШИН,

інженер відділу технічного розвитку
АТ «Облтеплокоммуненерго»

м. Чернігів

мельною ділянкою, яка прилягає до будівлі або споруди, у розмірі, необхідному для досягнення мети найму.

У договорі найму сторони можуть визначити розмір земельної ділянки, яка передається наймачеві.

Якщо наймодавець не є власником земельної ділянки, вважається, що власник земельної ділянки погоджується на надання наймачеві права користування земельною ділянкою, якщо інше не встановлено договором наймодавця з власником земельної ділянки.

Статтею 797 ЦКУ визначено, що плата, яка справляється з наймача будівлі або іншої капітальної споруди (їх окремої частини), складається з плати за користування нею і плати за користування земельною ділянкою.

Таким чином, ви можете оформити користування землею для обслуговування орендованої будівлі котельні. При цьому необхідно мати нотаріально посвідчену згоду постійного користувача земельної ділянки на вилучення в нього частини ділянки, а також вирішити питання про поділ земельної ділянки з виділенням частини в окрему ділянку шляхом виготовлення технічних документацій щодо встановлення меж на кожну з них. Щодо оплати за виготовлення технічних документацій та інших необхідних дій — це може бути умова надання згоди постійним користувачем на вилучення в нього частини земельної ділянки.

Крім того, питання оформлення користування частиною земельної ділянки може бути вирішено через укладання договору сервітуту, за яким земельна ділянка залишиться єдиною, а на період дії договору оренди будівлі котельні діятиме договір сервітуту.

НЕОБХІДНО ПРОКЛАСТИ НОВУ ТЕПЛОМЕРЕЖУ. ЯК ОФОРМИТИ ПРАВО КОРИСТУВАННЯ ЗЕМЛЕЮ?

Гублічне акціонерне товариство «Облтеплокоммуненерго» відповідно до розробленої проектно-кошторисної документації планує здійснити реконструкцію існуючих інженерних мереж — улаштування перемички між котельними. Зокрема, планується здійснити прокладання нових ділянок підземних тепломереж через земельні ділянки, які перебувають у приватній власності, постійному користуванні або взагалі жодним чином не оформлені, що перебувають у комунальній та державній власності.

Просимо надати роз'яснення з таких питань:

1. Чи потрібно здійснювати оформлення права користування (оренда/сервітут або інше) на земельну ділянку для прокладання нових ділянок підземних тепломереж та якими нормативними актами це питання регламентується?
2. Якщо таке оформлення необхідне, просимо надати роз'яснення, яку саме технічну документацію із землеустрою в даному випадку необхідно замовляти та який саме алгоритм оформлення правовстановлюючих документів на земельну ділянку.

А. ТРОФИМИШИН,

інженер відділу технічного розвитку
ПАТ «Облтеплокоммуненерго»

м. Чернігів

З 2013 року всі права на землю, які виникають, мають реєструватися в державному реєстрі прав. Однак, щоб зареєструвати право, спочатку необхідно зареєструвати саму земельну ділянку, по відношенню до якої і виникає це право. Якщо планується реконструкція старих і будівництво нових тепломереж за законом необхідно оформити право користування земельними ділянками (їх частинами), на яких і будуть проводитися такі роботи.

Право користування земельними ділянками може бути оформлено шляхом:

- надання в постійне користування для осіб, визначені

них статтею 92 Земельного кодексу України;

- передачі ділянки в оренду з укладанням договору оренди землі;
- встановлення сервітуту з укладанням відповідного договору.

В усіх випадках, крім сервітуту, земельна ділянка має вилучатися із користування (якщо нею хтось користується) та надаватися для вищезазначених цілей, як правило, за проектом землеустрою щодо відведення земельної ділянки.

Встановлення земельного сервітуту не веде до позбавлення власника земельної ділянки, щодо якої встановлений земельний сервітут,

прав володіння, користування та розпорядження нею.

Відповідно до статті 98 Земельного кодексу України (далі ЗКУ) право земельного сервітуту — право власника або землекористувача земельної ділянки на обмежене платне або безоплатне користування чужою земельною ділянкою (ділянками).

Земельні сервітути можуть бути постійними і строковими.

При цьому, земельний сервітут здійснюється способом, найменш обтяжливим для власника земельної ділянки, щодо якої він встановлений.

Статтею 99 ЗКУ передбачено, що власники або землекористувачі земельних ділянок можуть вимагати встановлення таких земельних сервітутів:

- право проходу та проїзду на велосипеді;
- право проїзду на транспортному засобі по наявному шляху;
- право прокладання та експлуатації ліній електропередачі, зв'язку, трубопроводів, інших ліній комунікацій;
- право прокладати на свою земельну ділянку водопровід із чужої природної водойми або через чужу земельну ділянку;
- право відводу води зі своєї земельної ділянки на сусідню або через сусідню земельну ділянку;
- право забору води з природної водойми, розташованої на сусідній земельній ділянці, та право проходу до природної водойми;
- право поїти свою худобу із природної водойми, розташованої на сусідній земельній ділянці, та право

прогону худоби до природної водойми;

- право прогону худоби по наявному шляху;
- право встановлення будівельних риштувань та складування будівельних матеріалів з метою ремонту будівель та споруд;
- інші земельні сервітути.

Тобто, власники або землекористувачі земельних ділянок можуть вимагати встановлення земельних сервітутів як по землях приватної власності, так і по землях державної та комунальної власності, які знаходяться у користуванні юридичних та фізичних осіб.

Згідно зі статтею 55-1 Закону України «Про землеустрій» встановлення меж частини земельної ділянки, на яку поширюється право суборенди, сервітуту, проводиться відповідно до топографо-геодезичних і картографічних матеріалів.

Технічна документація із землеустрою щодо встановлення меж частини земельної ділянки, на які поширюються права суборенди, сервітуту, включає:

- поясннювальну записку;
- технічне завдання на складання документації, затверджене замовником документації;
- кадастровий план земельної ділянки із зазначенням меж частини земельної ділянки, на яку поширюються права суборенди, сервітуту;
- матеріали польових геодезичних робіт;
- копії документів, що є підставою для виникнення прав суборенди, сервітуту.

Отже, якщо земельний сервітут встановлюється на

землях державної або комунальної власності, то необхідне відповідне рішення органу місцевого самоврядування або органу виконавчої влади щодо дозволу на встановлення сервітуту.

Частиною шостою статті 21 Закону України «Про Державний земельний кадастр» встановлено, що відомості про межі частини земельної ділянки, на яку поширюється право суборенди, сервітуту, вноситься до Державного земельного кадастру на підставі технічної документації із землеустрою щодо встановлення меж частини земельної ділянки, на яку поширюється право суборенди, сервітуту.

На підставі вищезазначененої технічної документації укладається договір між особою, яка вимагає його встановлення, та власником (володільцем) земельної ділянки.

При цьому, договори сервітуту можуть укладатися як із власниками, так і з користувачами земельних ділянок (ч.2 ст. 402 Цивільного кодексу України та ч.2 ст.100 ЗКУ).

У випадку укладання договору сервітуту із користувачем (орендарем) термін такого договору не повинен перевищувати термін дії договору оренди. Якщо земельна ділянка знаходитьться у приватній власності, то за необхідності та за згоди сторін договір сервітуту може бути укладений безстроково.

Відповідно до абзацу 2 частини 2 статті 100 ЗКУ земельний сервітут підлягає державній реєстрації в порядку, встановленому для державної реєстрації прав на нерухоме майно.

Олена ЮРЕЦЬ,
юрист



• КІЇВЩИНА

Суд повернув у державну власність 109 га Біличанського лісу

КОРОТКО ПРО ОБСТАВИНИ СПРАВИ

Вищий адміністративний суд України задовольнив позов прокуратури Київської області про визнання протиправним та скасування рішення Коцюбинської селищної ради, яким передано ЖБК «Біличанка» 109 га Біличанського лісу.

Суд касаційної інстанції погодився з доводами прокуратури, що на час державної реєстрації житлово-будівельного кооперативу були наявні грубі порушення вимог законодавства. Тому селищна рада, не перевіривши правовий статус, мету та підстави цього коопера-тиву, не мала права надавати йому дозвіл на

розробку проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки для будівництва і обслуговування житлових будинків, господарських будівель і споруд. За принципової позиції прокуратури рішення Коцюбинської селищної ради визнано судом протиправним та скасовано.

За повідомленням прес-служби прокуратури Київської області

Від редакції

Звертаючись до органу місцевого самоврядування з клопотанням щодо надання в користування земельної ділянки, юридична особа обов'язково має надати копії установчих документів, які підтверджують, що така особа дійсно є, вона зареєстрована відповідно до чинного законодавства, має право на безаукціонне набуття права власності на земельну ділянку та ведення заявленої діяльності на цій ділянці.



• ХМЕЛЬНИЧИНА

За втручання прокуратури Хмельниччини державі повернуто землі вартістю майже 2 млн гривень.

КОРОТКО ПРО ОБСТАВИНИ СПРАВИ

Господарським судом Хмельницької області задоволено позов прокуратури Кам'янець-Подільського району про повернення з протиправного користування земельної ділянки площею 70 гектарів.

З'ясувалося, що однією із сільських рад прийнято незаконне рішення про надання фермерському господарству в оренду землі, розташованої поза межами населеного пункту. Однак, відповідно до вимог земельного законодавства, розпоряджатися цими земельними ділянками може Головне управління Держземагентства в області, а тому орган місцевого самоврядування не уповноважений на прийняття таких рішень.

Таким чином, землю вартістю майже два мільйони гривень вилучено з неправомірного користування.

За повідомленням прес-служби прокуратури Хмельницької області

Від редакції

Відповідно до п. 12 Перехідних положень Земельного кодексу України (втратив чинність з 01.01.2013 року) органи місцевого самоврядування мали право надавати в користування земельні ділянки, розташовані у межах населеного пункту. З 2013 року ці органи мають право розпоряджатися земельними ділянками тільки комунальної власності. Так, згідно з пунктом 3 Перехідних та прикінцевих положень Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо розмежування земель державної та комунальної власності» землями комунальної власності відповідних територіальних громад вважаються:

- а) земельні ділянки:
на яких розташовані будівлі, споруди, інші об'єкти нерухомого майна комунальної власності відповідної територіальної громади;
- які перебувають у постійному користуванні органів місцевого самоврядування, комунальних підприємств, установ, організацій;
- б) всі інші землі, розташовані в межах відповідних населених пунктів, крім земельних ділянок приватної власності та земельних ділянок, зазначених у підпунктах «а» і «б» пункту 4 цього розділу.



● ЛЬВІВЩИНА

Завдяки військовій прокуратурі Міністерству оборони буде повернуто майно та землі вартістю 8 млн гривень

КОРОТКО ПРО ОБСТАВИНИ СПРАВИ

Львівський апеляційний адміністративний суд скасував незаконне рішення Яворівського районного суду Львівської області та задоволив позов військового прокурора Львівського гарнізону.

Так, своїм новим рішенням суд визнав протиправним та скасував рішення Івано-Франківської селищної ради Яворівського району щодо оформлення за мисливсько-рибальським товариством права власності на будівлі та споруди Міноборони України, що розташовані на території Яворівського полігону (Міжнародний центр миротворчості та безпеки).

Загальна вартість нерухомого майна та земель становить майже 8 млн гривень.

За повідомленням прес-служби військової прокуратури Західного регіону України



● КІЇВ

За позовом Генеральної прокуратури України визнано незаконною передачу 147,1 га землі Міністерства оборони України у приватну власність.

КОРОТКО ПРО ОБСТАВИНИ СПРАВИ

За позовом Генеральної прокуратури рішенням Господарського суду міста Києва 22 жовтня 2014 року визнано незаконною передачу 147,1 га землі Міністерства оборони України у Святошинському районі міста Києва, які у 2009 році рішенням Київської міської ради було виділено у власність обслуговуючому кооперативу «Житлобудсервіс».

Господарський суд м. Києва погодився з доводами заяви прокуратури та встановив, що на спірній земельній ділянці розташовується військове майно, а саме 8 житлових будинків та котельня, які досі є власністю Міністерства оборони України та перебувають на балансі Центрального спеціалізованого будівельного управління України. Рішення цього суду від 23 вересня 2011 року скасовано та постановлено нове рішення про задоволення позову Генеральної прокуратури України.

За повідомленням Управління зв'язків із громадськістю та ЗМІ Генеральної прокуратури України

Від редакції

Відповідно до Земельного кодексу України, Законів «Про використання земель оборони», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розмежування земель державної та комунальної власності» землі оборони — це землі, надані для розміщення і постійної діяльності військових частин, установ, військово-навчальних закладів, підприємств та організацій Збройних Сил України, інших військових формувань, утворених відповідно до законодавства України. Ці землі можуть перебувати лише в державній власності.

Ч. третьою ст. 4 Закону України «Про використання земель оборони» встановлено, що відчуження земельних ділянок, на яких розташовані об'єкти нерухомого військового майна, що підлягають реалізації, та земельних ділянок, які вивільняються у процесі реформування Збройних Сил України, Державної спеціальної служби транспорту, здійснюється в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України та відповідно до цього закону.

У розвиток цього Закону Кабінетом Міністрів України було прийнято низку постанов, якими затверджено Порядок реалізації нерухомого військового майна Збройних Сил на аукціонах (15.08.2007 р. № 1063) та Порядок відчуження земельних ділянок, на яких розташовані об'єкти нерухомого військового майна, що підлягають реалізації, та земельних ділянок, які вивільняються у процесі реформування Збройних Сил і Державної спеціальної служби транспорту (від 22.05.2013 р. № 436).

Якщо нерухоме військове майно було продано у відповідності до закону, то згідно зі ст. 120 Земельного кодексу до набувача має перейти і право користування земельною ділянкою, однак її цільове призначення має бути змінене.

У СІЧНІ НОВОГО РОКУ

Уряд прийняв рішення про перенесення робочих днів у 2015 році. Відповідне розпорядження за № 1084-р ухвалене на засіданні Кабінету Міністрів 12 листопада.

З метою створення сприятливих умов для святкування 1 січня — Нового року та 7 січня — Різдва Христового, а також раціонального використання робочого часу керівникам підприємств, установ і організацій рекомендовано перенести для працівників, яким установлено п'ятиденний робочий тиждень, робочі дні з:

- п'ятниці 2 січня — на суботу 17 січня;
- четверга 8 січня — на суботу 31 січня;
- п'ятниці 9 січня — на суботу 14 лютого.

Водночас такий режим роботи не стосується органів Пенсійного фонду, «Укрпошти», Казначейства та банків. Спеціальний режим роботи банків у зазначені дні визначає Національний банк.

У 2015 році

Мінсоцполітики України поінформувало, що у наступному році на підприємствах, в установах, організаціях робота не проводиться у такі свяtkові й неробочі дні (ст. 73 Кодексу законів про працю України, далі — КЗпП):

- 1 січня — Новий рік;
- 7 січня — Різдво Христове;
- 8 березня — Міжнародний жіночий день;
- 12 квітня — Пасха (Великдень);
- 1 і 2 травня — День міжнародної солідарності трудящих;
- 9 травня — День Перемоги;
- 31 травня — Трійця;
- 28 червня — День Конституції України;
- 24 серпня — День незалежності України.

Нагадаємо: напередодні свяtkових і неробочих днів тривалість роботи працівників (крім тих, кому установлено скорочену тривалість робочого часу згідно із ст. 51 КЗпП), скорочують на одну годину як при п'ятиденному, так і при шестиidenному робочому тижні. Водночас напередодні вихідних днів тривалість роботи при шестиidenному робочому тижні не може перевищувати 5 годин.

Якщо свяtkовий чи неробочий день припадає на вихідний, останній переноситься на наступний після свяtkового або неробочого (ч. 3 ст. 67 КЗпП). Тому за графіком п'ятиденного робочого тижня з вихідними днями у суботу та неділю у 2015 році:

- вихідний день у неділю 8 березня має бути перенесений на понеділок 9 березня;
- вихідний день у неділю 12 квітня має бути перенесений на понеділок 13 квітня;
- вихідний день у суботу 2 травня має бути перенесений на понеділок 4 травня;
- вихідний день у суботу 9 травня має бути перенесений на понеділок 11 травня;
- вихідний день у неділю 31 травня має бути перенесений на понеділок 1 червня;
- вихідний день у неділю 28 червня має бути перенесений на понеділок 29 червня.

Лист Мінсоцполітики України «Про розрахунок норми тривалості робочого часу на 2015 рік» від 09.09.14 р. № 10196/0/14-14/131



ВАШ КОНСУЛЬТАНТ

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації — Серія КВ № 20126-9926Р від 6 серпня 2013 року, видане Державною реєстраційною службою України. Журнал видається українською, російською (змішаними мовами).

Передрук матеріалів без письмового погодження з редакцією заборонено. Редакція отримані матеріали не рецензує, але редактує за правописом.

© «Ваш консультант», 2014.

Адреса редакції: 02002, м. Київ, вул. Луначарського, 12-58.
Тел.: (044) 541-04-87, (050) 7-000-779.
e-mail: vash-konsultant@ukr.net

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру видавців, виготовників і розповсюджувачів видавничої продукції — Серія ДК № 3723 від 26 лютого 2010 року, видане Державним комітетом телебачення та радіомовлення України.

Формат 84x108/16. Друк офсетний. Зам. 0063. Наклад 400 прим.
Підписано до друку 21.11.2014.
Друк: ФОП Колесник О. А. Тел. 095-696-68-81

«ВАШ КОНСУЛЬТАНТ»

Земельні, цивільні, господарські,
адміністративні відносини, податки



ХТО ПЕРЕДПЛАТИТЬ ЖУРНАЛ на 2015 рік
ДО СЕРЕДИНИ ГРУДНЯ,
ТОЙ БУДЕ НЕ ЛІШЕ З КОРИСНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ УВЕСЬ РІК,
АЛЕ Й ЗАОЩАДИТЬ КОШТИ

Поки що передплатна вартість видання не змінилася, хоча імпортовані папір, фарби та інші поліграфічні матеріали подорожчали вдвічі. Замінити їх вітчизняними неможливо, оскільки колишні українські виробники подібної продукції припинили своє існування.

СКОРИСТАЙТЕСЯ
МОЖЛИВІСТЮ ЗАПЛАТИТИ
МЕНШЕ!

Передплатити практичний журнал «Ваш консультант» можна:

- у поштовому відділенні зв'язку
- у пунктах приймання передплати
- на сайті ДП «Укрпошта» — ukrposhta.ua
- на сайті ДП «Преса» — presa.ua в розділі «Передплата on-line»
- в редакції нашого видання —
vash-konsultant@ukr.net

ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС
«ВАШОГО
КОНСУЛЬТАНТА»

86006

Вартість

на місяць	— 16 грн 35 коп.,
на три місяці	— 49 грн 05 коп.,
на півроку	— 98 грн 10 коп.,
на рік	— 196 грн 20 коп.

Кому на вимогу казначейства потрібні договори для оформлення передплати звертайтесь до редакції — надішлемо!

Електронна адреса:
vash-konsultant@ukr.net

Поштова адреса:
вул. Луначарського, 12-58,
м. Київ, 02002

Телефон
(050)7-000-779

ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС
ЖУРНАЛУ
«ВАШ КОНСУЛЬТАНТ»
за каталогом видань України

86006